ΠΡΟΟΔΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ.

ΕΤΟΣ Α'. ΕΝ ΒΙΕΝΝΗι, τῇ 1/13 Μαρτίου 1889. ΑΡΙΘ. 3.

ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΕΝ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑι.

Εἰκὼν τοῦ Β. Βωτιέ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ.

(Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ἐν τῷ ἐθν. Πανεπιστημίῳ ἐκφωνηθέντος ἐναρκτηρίου λόγου ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ φυσικοῦ δικαίου κ. Ν. Καζάζη.)

Μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος ἡ πολιτικὴ κοινωνία ἐβασίζετο ὁτὲ μὲν ἐπὶ τῆς κατακτήσεως, ὁτὲ δὲ ἐπὶ τοῦ θείου δικαίου· ἄλλοτε ὁ κύριος αὐτῆς παράγων ἦτο ἡ μοναρχία, καὶ ἄλλοτε ἡ ὀλιγαρχία. Τοιουτοτρόπως καὶ ἡ πολιτεία ἦτο θεοκρατική, στρατιωτική, τιμαριωτική, μοναρχική, πάντοτε θεραπεύουσα, μετ' ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, τὰ συμφέροντα καὶ τὰς ἰδέας μεμονωμένης κοινωνικῆς τάξεως, οὐδέποτε δὲ τοῦ συνόλου. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἀνεκηρύχθη νέος κοινωνικὸς καὶ πολιτικὸς Δεκάλογος, εὐγενέστερος καὶ ἀνθρωπινώτερος τοῦ ἀνακηρυχθέντος ποτὲ ἐν μέσῳ ἀστραπῶν καὶ βροντῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους Σινᾶ. Αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ ἔλαβον ὑπ' ὄψει τὴν ὅλην ἀνθρωπότητα, ἄνευ διακρίσεως φυλῆς καὶ γένους· ταύτης δὲ τῆς ἑνιαίας ἀνθρωπότητος τὰς τύχας καὶ τὰ συμφέροντα κέκληται νὰ ρυθμίσῃ καὶ νὰ προσαγάγῃ ἡ νέα πολιτεία.

Ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ταύτῃ πολιτείᾳ ὁ ἄνθρωπος καθήκον ἔχει ὑπέρτατον τὴν πραγμάτωσιν τοῦ δικαίου. Δὲν εἶνε τὸ δίκαιον τοῦτο ἡ ἀποκάλυψις ὑπερτάτης βουλήσεως καὶ ἀρχῆς· δὲν εἶνε τὸ δημιούργημα τῶν συμφερόντων μιᾶς τάξεως, ἢ ἡ καθέρωσις τοῦ δεδομένου τῆς βίας, ἀλλ' εἶνε προϊόν, ἀπορρέον ἀπὸ τῆς ἐσωτάτης ἐλευθέρας συνειδήσεως τῆς κοινωνίας. Πρὸς κτῆσιν αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος ἀγωνίζεται ἀπ' αἰώνων ἐν ταῖς ἀτομικαῖς αὐτοῦ, ἐν ταῖς κοινωνικαῖς, ἐν ταῖς παγκοσμίοις σχέσεσιν. Ὁ περὶ τοῦ δικαίου ἀγὼν εἶνε ἡ εὐγενεστάτη ἐκδήλωσις τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ φύσεως καὶ προσωπικότητος, καὶ ὁ ἰσχυρότατος τῶν παραγόντων τῆς κοινωνικῆς δημιουργίας.

Ἐν τῇ νέᾳ πολιτείᾳ τὸ ἄτομον δὲν φέρει τὴν σφραγῖδα τῆς δουλικῆς ὑποταγῆς, ἣν ἔφερεν ἐν τῷ παρελθόντι. Τότε ἦτο ἠθικὸς Παρίας μετ' εὐρυτέρων καὶ μὴ δικαιωμάτων. Ὁτὲ μὲν ἡ θρησκεία, ὁτὲ δὲ ἡ πολιτεία ἐξήσκουν ἐπ' αὐτοῦ ἀπεριόριστον κράτος. Πολλάκις ἡ πολιτεία εἶχεν ἐλευθέραν ἐξωτερικὴν μορφήν, ἀλλὰ τὸ ἄτομον κατ' οὐσίαν ἐστερεῖτο παντὸς ἀπέναντι αὐτῆς δικαίου· ἡ παμβασιλεία αὕτη τῆς πολιτείας ἀπερρόφα πᾶσαν ἠθικὴν ἰκμάδα καὶ ζωτικότητα τοῦ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ. Τὸ ἄτομον, στερούμενον ἐλευθέρας αὐτοβουλίας καὶ αὐτενεργείας ἦτο πολλάκις δοῦλον, ὡς καὶ ἐν ταῖς μοναρχικωτάταις τῶν πολιτειῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀντίθετος ἀρχὴ τῆς τελείας ἀνεξαρτησίας τοῦ ἀτόμου καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς σχέσεις, θρησκευτικάς, κοινωνικάς, πολιτικάς, οἰκονομικάς, δὲν εὑρίσκει ἀποδοχὴν ἐν τῇ νέᾳ πολιτείᾳ. Εἶνε κίνδυνος ἐκ τῆς τοιαύτης ἀνεξαρτησίας νὰ ἐπέλθῃ διάσπασις τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ κοινωνικῶν δυνάμεων διὰ τοῦ παραχόρδου ἀνταγωνισμοῦ τῶν ἀτόμων. Ὁ ἱκανώτερος, ὁ ἰσχυρότερος θέλει προσπαθήσει νὰ ἐκμεταλλευθῇ, νὰ συντρίψῃ τὸν ἀνίσχυρον. Ἡ κοινωνία ἤθελε μεταβληθῇ εἰς συρφετὸν ἀλληλομαχούντων μελῶν αὐτῆς, πᾶσα δ' ἁρμονία καὶ τάξις ἤθελον ἐκλίπει. Δὲν λέγω, ὅτι ὁ ἀγὼν ἐν τῇ κοινωνίᾳ δὲν εἶνε ἡ βάσις αὐτῆς καὶ ἡ ἀφετηρία· ἀλλ' ὁ ἀγὼν οὗτος δέον νὰ διεξάγηται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν ἠθικῶν νόμων, τοῦ δικαίου καὶ τοῦ προσήκοντος, ἡ δὲ πολιτεία κέκληται, ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς καὶ τῆς ἀποστολῆς, νὰ ἐποπτεύῃ τὸν ἀγῶνα τοῦτον, ρυθμίζουσα αὐτὸν καταλλήλως, μὴ ἐπιτρέπουσα δὲ εἰς οὐδένα τῶν διαμαχομένων νὰ ὑπερβῇ τὰ ἐσκαμμένα. Ἡ νέα πολιτεία δικαιοῦται νὰ ἐπεμβαίνῃ εἰς τὰς ἀτομικὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθ' ὅσον δὲν παραβλάπτει τὴν ἀτομικὴν αὐτῶν αὐτονομίαν. Ἐν τῇ διακρίσει δὲ ταύτῃ τῶν ὁρίων τῶν σχέσεων τῆς πολιτείας καὶ τοῦ ἀτόμου ἔγκειται ἡ κοινὴ αὐτῶν ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ σύμπραξις καὶ συνεργασία.

Ἀπὸ τοῦ ἀτομικοῦ βίου ἐξερχόμενος ὁ ἄνθρωπος καὶ δημιουργῶν τὸν κοινωνικὸν αὐτοῦ κόσμον, καθίσταται οἰκογένεια, αὕτη εἶνε ἡ πρώτη βαθμὶς τῆς κοινωνικῆς ἐξελίξεως, ἡ ἀφετηρία τῆς κοινωνίας. Ἐν τῇ νέᾳ πολιτείᾳ ἡ οἰκογένεια βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἀλληλεγγύης τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν στοιχείων. Ἡ οἰκογένεια τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων δὲν εἶνε πλέον ὁ ἀντικοινωνικὸς ἐκεῖνος θεσμὸς τοῦ παρελθόντος, ὁπότε εἷς κοίρανος, εἷς βασιλεὺς ἀπόλυτος, ὁ ἀνήρ, ἐκράτει τὰ σκῆπτρα αὐτῆς, ὁπότε ἡ γυνὴ καθήκοντα μόνον, οὐδὲν δὲ σχεδὸν δικαίωμα ἐκέκτητο ἐν τῷ οἴκῳ. Ἤδη αἱ συνθῆκαι τοῦ νέου κοινωνικοῦ βίου μετεβλήθησαν. Ἡ γυνὴ ἐκτήσατο τὴν προσήκουσαν αὐτῇ θέσιν, ὁσημέραι δὲ μείζονα δίκαια ἀναγνωρίζονται αὐτῇ. Ἄλλοτε ἦτο θεραπαινὶς καὶ ἑταίρα δεσποτικοῦ συζύγου, ἐν ἴσῃ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς μοίρᾳ· σήμερον δὲ ἡ συνείδησις τῆς νεωτέρας κοινωνίας κατεδίκασε τὸ ἀπάνθρωπον τοῦτο τῆς παλαιᾶς οἰκογενείας δίκαιον. Ἡ γυνή, ἀναγνωρισθεῖσα ἐν τοῖς προσήκουσιν αὐτῇ δικαίοις, ὑποχρεοῦται ἤδη καὶ εἰς τὰ ἀντίστοιχα καθήκοντα. Ἄρχεται καθισταμένη οὐσιώδης παράγων ἐν τῇ οἰκονομικῇ ἐργασίᾳ τῆς κοινωνίας. Ἐξῆλθε τοῦ οἴκου, διὰ νὰ παράσχῃ χεῖρα ἀρωγῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἐν τῷ ἀγῶνι τοῦ βίου, ὃν μετ' αὐτοῦ διεξάγει. Ἐκτὸς τοῦ οἴκου, καὶ ἐν τῇ δημοσίᾳ καὶ ἐν τῇ ἰδιωτικῇ ὑπηρεσίᾳ, ἡ γυνὴ καθίσταται ἀπαραίτητος συντελεστὴς πρὸς λύσιν τοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος, τὸ ὁποῖον τοσοῦτον ἀπαισίως βαρύνει ἐπὶ τῆς τύχης τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν. Ἡ γυνή, μήτηρ καὶ παιδαγωγὸς κατὰ πρῶτον, ἀλλ' ἐπίσης καὶ συνεργάτις τοῦ ἀνδρὸς ἀκολούθως ἐν τῇ ἠθικῇ καὶ τῇ οἰκονομικῇ ἐργασίᾳ τοῦ βίου, ἀναπτύσσουσα προσηκόντως τὰς φυσικὰς καὶ ἠθικὰς αὐτῆς δυνάμεις· τοιοῦτο τὸ ἰδεῶδες τοῦ νεωτέρου οἰκογενειακοῦ βίου, καθισταμένου πράγματι ἀσφαλεστάτης βάσεως τῆς νέας πολιτείας.

Ἡ οἰκογένεια δὲν δύναται νὰ κατανοηθῇ πλήρης, ἠθικῶς καὶ οἰκονομικῶς ἐπιδιώκουσα τὸν σκοπὸν αὐτῆς, ἄνευ τῆς ἰδιοκτησίας. Ἡ ἰδιοκτησία συνδέεται στενότατα μετὰ τῆς οἰκογενείας· ἀπορρέει καὶ αὕτη ἀπὸ τῆς ἐλευθέρας βουλήσεως καὶ ἐργασίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλ' ἡ ἐργασία αὕτη δὲν δύναται ν' ἀναγνωρισθῇ ἀπόλυτος καὶ ἀπεριόριστος ἐν τῇ νέᾳ πολιτείᾳ· ὑφίσταται κατ' ἀνάγκην περιορισμούς τινας διὰ τῆς προσηκούσης ἐπεμβάσεως τῆς πολιτείας. Ἂν τὸ ἄτομον ἤθελεν ἀφεθῇ ἀπολύτως ἐλεύθερον ἐν τῇ οἰκονομικῇ αὐτοῦ ἐργασίᾳ, θὰ προήρχοντο μύρια ἀδικήματα ἐν τῷ ἀνταγωνισμῷ τῶν συμφερόντων, καθ' ὃν ἡ πονηρία καὶ ἡ ἁπληστία ἤθελον κατισχύσει τῆς ἀρετῆς, τῆς τιμιότητος καὶ τῆς εὐθύτητος. Ἀλλ' ἐπίσης δὲν εἶνε ἐπιτεταμμένον εἰς τὴν πολιτείαν ν' ἀπορροφήσῃ πᾶσαν οἰκονομικὴν ἐργασίαν τοῦ ἀτόμου, νὰ διευθύνῃ αὐτό, νὰ καταρτήσῃ πᾶσαν ἀτομικὴν ἰδιοκτησίαν, νὰ προγράψῃ τὸ κεφάλαιον, ὡς δῆθεν προϊὸν λῃστείας καὶ ἐκμεταλλεύσεως ἀδίκου, καὶ νὰ καταστῇ οὕτως αὕτη καθολικὸς γεωργός, καθολικὸς ἔμπορος, καθολικὸς βιομήχανος, ὡς ἐζήτησαν νὰ πραγματώσωσιν ἀρχαῖαι τινὲς κοινωνιστικαὶ πολιτεῖαι, ὡς ηὐχήθησαν καὶ ἐπεδίωξαν ἀρχαῖαι καὶ νεώτεραι κοινωνιστικαὶ αἱρέσεις καὶ σχολαί. Ἡ νέα πολιτεία σέβεται τὴν ἀτομικότητα, ἐκτιμᾷ τὰ δεδομένα τῆς ἐλευθέρας ἐνεργείας, ἀλλὰ τοῦτο μέχρις ὁρίων. Ἐνθυμεῖται τὸ πολυθρύλητον λόγιον τοῦ Πλινίου: Latifundia perdidere staliam, καὶ ἐργάζεται διὰ τῶν προσηκόντων θεσμῶν νὰ παρακωλύσῃ τὴν ὑπερβολικὴν συσσώρευσιν τοῦ πλούτου εἰς χεῖρας ὀλίγων. Ὁ πλουτοκρατικὸς τιμαριωτισμὸς εἶνε ἐξίσου ἀπεχθὴς αὐτῷ, καθὸ ἐχθρὸς τῆς κοινωνικῆς ἁρμονίας καὶ τάξεως, ὅσον καὶ ὁ μέχρις ἐσχάτων κρατῶν μεσαιωνικὸς τιμαριωτισμός. Οὗτος μὲν εἶνε προϊὸν τῆς βίας καὶ τῆς ἀμέσου ἁρπαγῆς, ἐκεῖνος δὲ ἀποτέλεσμα τῆς πονηρίας καὶ τῆς ἐμμέσου ἁρπαγῆς. Ἐν τῇ νέᾳ πολιτείᾳ τὰ παραδείγματα τοῦ παρελθόντος δέον νὰ καταστῶσι μαθήματα. Ἡ ἰδιοκτησία δέον νὰ κηρυχθῇ ἐλευθέρα, ὅπως ἡ ἐργασία, ἧς εἶνε ἀποτέλεσμα. Ἀλλὰ κατάλληλοι θεσμοὶ δέον νὰ τεθῶσιν ὑπὸ τῆς πολιτείας πρὸς παρακώλυσιν τῆς εἰς χεῖρας ὀλίγων συσσωρεύσεως τοῦ πλούτου. Ἡ ἐργασία ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς πολιτείας, δέον νὰ ὀργανωθῇ, σκοπιμώτερον καὶ κοινωνικώτερον, καθισταμένη παντὶ ἀνθρώπῳ ἐφικτή. Δέον νὰ ἀναγνωρισθῶσι καὶ νὰ ὀργανωθῶσι νομοθετικῶς αἱ ἀρχαὶ τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἀποταμιεύσεως, ἐφ' ὧν μετὰ τὴν ἐργασίαν ἔγκειται ὁ πλοῦτος παντὸς ἔθνους· καὶ τοῦτο διὰ ταμιευτηρίων καὶ ποικίλων ἄλλων τρόπων οἰκονομικῆς συμπράξεως καὶ ἀλληλοβοηθείας τῶν ἐργατικῶν ὁμάδων. Μετὰ ταῦτα, τὸ οἰκονομικόν, τὸ ἱστορικὸν πρόβλημα τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν, δύναται νὰ λυθῇ ἐπαρκῶς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὑπὸ τὴν εὐγενῆ σημαίαν τοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ τῆς ἀλληλοβοηθείας. Τοῦτο ἐπιδιώκουσα ἡ νέα πολιτεία, δὲν δύναται ἐπίσης νὰ μὴ λάβῃ ὑπ' ὄψει καὶ τὰς ὑπὸ τῶν καιρῶν τούτων ἐπιβαλλομένας μεταρρυθμίσεις τοῦ δικαίου τῆς κληρονομίας, περιορίζουσα κατὰ τὸ ἐνὸν αὐτὴν μέχρις ὡρισμένου βαθμοῦ συγγενείας, ἐγγυτέρου τῶν μέχρι τοῦδε ἀναγνωρισμένων ὑπὸ τῆς ἀστικῆς νομοθεσίας, ἐπιβάλλουσα δὲ εἰς τὴν κληρονομίαν καθήκοντα καὶ ὑποχρεώσεις κοινωνικῆς ἀρωγῆς καὶ φιλανθρωπίας. Ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ ἱστορικῇ κατηγορίᾳ ἡ ἰδιοκτησία θέλει κρεῖττον ἐπιδιώξει τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ δικαίου καὶ τῆς πολιτείας, ἀναγνωριζομένου ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως τοῦ ὑπερτάτου νόμου τῆς ἀλληλεγγύης ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἐλλείποντος τοῦ ὁποίου, ἐκλείπουσιν οἱ ἠθικοὶ καὶ πνευματικοὶ δεσμοὶ ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν δύναται νὰ κατανοηθῇ ἡ πολιτικὴ κοινωνία. Ἡ ἰδιοκτησία δὲν εἶνε ὁ ἀποδιοπομπαῖος τράγος τῆς ἱστορίας, τὸ δημιούργημα τῆς ἀδικίας, ὡς ἰσχυρίζονται παραπαίουσαι κοινωνιστικαὶ αἱρέσεις, ἀλλὰ πρὸς πλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ της πρέπει νὰ σκοπῇ τὴν θεραπείαν τῶν ὑπερτάτων ἀναγκῶν τῶν κοινωνιῶν καὶ τῶν ἀτόμων, τοῦτο δὲ δὲν δύναται νὰ κατορθωθῇ, ἢ μόνον διὰ τῆς ἐποπτείας τῆς πολιτείας.

Τοιαῦτα ἐπιδιώκουσα ἡ νέα πολιτεία, εἶνε ἀληθῶς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἠθικῆς τῶν λαῶν καὶ τῶν ἀτόμων ἐργασίας, τὸ εὐγενέστατον τῶν δημιουργημάτων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἱστορίας. Ἡ νέα αὕτη πολιτεία, ὡς εἶπον ἤδη, οὔτε θεοκρατικὴ εἶνε, οὔτε στρατιωτική, οὔτε τιμαριωτική, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ἐλευθέρα καὶ αὐτόνομος, ἀναγνωρίζουσα τὰ δίκαια τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς ὁμάδος, παρακωλύουσα πᾶσαν αὐτῆς σύγκρουσιν καὶ διάστασιν, διὰ παντὸς δὲ τρόπου ἐργαζομένη πρὸς τὴν κοινωνικὴν ἁρμονίαν, τὸν σύνδεσμον τῶν καθ' ὅλου καὶ ἐπὶ μέρους ἰδεῶν καὶ συμφερόντων. Ὅπως ἡ νέα κοινωνία, ἔσται καὶ ἡ πολιτεία βιομηχανική, ἐρειδομένη ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας, καταδικάζουσα δ' ἐκ τοῦ προτέρου πᾶν προνόμιον καὶ πᾶσαν κοινωνικὴν ἀδικίαν.

Ἀλλὰ ποία ἡ μορφὴ τῆς νέας ταύτης πολιτείας, τῆς ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας, ἀμοιβαιότητος καὶ ἀλληλεγγύης ἐρειδομένης; Οἱ πολιτειογράφοι τῆς ἀρχαιότητος, οὓς παρηκολούθησαν καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν νεωτέρων χρόνων, ἀναζητοῦντες πολιτικόν τι ἰδεῶδες, τὸν ἄριστον τῶν πολιτειακῶν τύπων, τὸν προσήκοντα τῇ ἀνθρωπότητι, ὥρισαν τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν πολιτειακὸν τύπον, τὴν Μοναρχίαν, τὴν Ἀριστοκρατίαν ἢ τὴν Δημοκρατίαν. Ἡ νέα πολιτεία δὲν ζητεῖ τὸ ἰδεῶδες τῆς πραγματώσεως αὐτῆς ἐν τούτῳ ἢ ἐκείνῳ ἀποκλειστικῶς τῷ πολιτειακῷ τύπῳ, ἐν τῇ ἐξωτερικῇ μορφῇ, ὅσον ἐν τῇ περιλαμβανομένῃ ἐσωτερικῇ οὐσίᾳ. Ἡ νέα πολιτεία ἐπιζητεῖ πρὸ παντὸς τὴν ἠθικὴν ἐν τῷ βίῳ τῶν λαῶν τάξιν, αὕτη δὲ ἡ τάξις κατ' οὐδένα ἄλλον τρόπον δύναται νὰ πραγματωθῇ, ἢ διὰ τῆς πραγματώσεως τῆς ἐλευθερίας. Ἡ ἐλευθερία εἶνε ἡ μαγικὴ δύναμις, ἡ ἐξεγείρουσα ἁπάσας τὰς ἠθικὰς τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ὁμάδων δυνάμεις, ἡ ἐλευθερία εἶνε ἡ ἐμπνέουσα τὰ εὐγενέστατα καὶ τὰ ζωτικώτατα τῶν αἰσθημάτων· ἡ ἐλευθερία εἶνε ἡ παρέχουσα σάρκα καὶ ὑπόστασιν εἰς πάντα τὰ ἰδεώδη τῆς ποιήσεως, καὶ εἰς πάσας τὰς ἐρεύνας τῆς ἐπιστήμης. Ὑπάρχει ἐλευθερία ἀτομική, θρησκευτική, πνευματική, βιομηχανική, ἀλλ' οὐδεμία τῶν ἐλευθεριῶν τούτων δύναται νὰ κατανοηθῇ καὶ νὰ λειτουργήσῃ προσηκόντως, ἄνευ τῆς ὑπὸ τῆς πολιτείας παρεχομένης ἐλευθερίας. Αὕτη εἶνε ἡ πυρά, ἡ θερμαίνουσα τὴν καρδίαν τοῦ ὑπὲρ πατρίδος ἀγωνιζομένου, αὕτη εἶνε ὁ λαμπτήρ, ὁ φωτίζων τὸν ἐν τοῖς ἀταροῖς τοῦ ἐθνικοῦ βίου περιπλανηθέντα ὁδοιπόρον. Ἀποστολὴ ἑπομένως τῆς πολιτείας εἶνε ἡ καθέρωσις καὶ πραγμάτωσις τῆς ἐλευθερίας ἐν τῇ ἀληθεῖ αὐτῆς φύσει καὶ ἐννοίᾳ, ὡς δικαίου τοῦ συνόλου τῶν πολιτῶν, οὐχὶ δὲ ὡρισμένης τάξεως. Ἀλλὰ πῶς θέλει πραγματωθῇ ἡ τοιαύτη ἐλευθερία; τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν δύναται νὰ λυθῇ βεβαίως αὐτοσχεδίως, ἐκ τοῦ προτέρου. Δύναται ἐν τούτοις ἡ πολιτεία νὰ θέσῃ ὡρισμένας βάσεις πρὸς κανονικωτέραν λειτουργίαν τῶν νόμων, πρὸς ἁρμονίαν τῶν ἀντιθέτων συμφερόντων, πρὸς καθέρωσιν τάξεως ἐννόμου καὶ εὐρύθμου, αὐτὴ αὕτη ἀμέσως ἐποπτεύουσα. Τὸ πρόβλημα τοῦτο ἐτέθη ἀπὸ αἰώνων. Πᾶσα ἱστορικὴ περίοδος προσάγει ἑκάστοτε τὴν συμβολὴν αὐτῆς πρὸς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν λύσιν· ἀλλ' ἡ ἀληθὴς ἐλευθερία οὔτε ἐγνώσθη εἰσέτι, οὔτε ἐπραγματώθη ἐν τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ σήμερον ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη καὶ κοινωνία καλοῦνται νὰ εὕρωσι τὴν προσήκουσαν λύσιν.

Θέλει κατορθώσει ἄρα νὰ ὑποδείξῃ τὸν τρόπον τῆς λύσεως ὁ καθ' ἡμᾶς αἰών; ἢ ἀπόκειται τοῦτο εἰς τὴν σκέψιν καὶ τὴν ἐργασίαν ἀπωτέρου ἱστορικοῦ μέλλοντος; Οὐδεὶς δύναται νὰ προφητεύσῃ. Ἀλλ' ἡ μέχρι τοῦδε τελεσθεῖσα ἐργασία ὑπὸ τῆς ἀνθρωπότητος πρὸς εὕρεσιν τοῦ προσήκοντος τῇ κοινωνικῇ αὐτῆς καταστάσει πολιτειακοῦ τύπου παρέχει ἡμῖν τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἐκ τοῦ παρελθόντος θέλει διδαχθῇ περὶ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ μέλλοντος· ἀλλὰ πρὸ παντὸς θέλει κατανοήσει, ὅτι ἡ τοιαύτη, ἢ τοιάδε πολιτεία δὲν εἶνε τὸ αὐθαίρετον κατασκεύασμα ἑνὸς ἐγκεφάλου, μιᾶς γενεᾶς, μιᾶς ἱστορικῆς περιόδου. Πρὸ παντὸς εἶνε τὸ ἰδιοφυὲς δημιούργημα μιᾶς φυλῆς δι' ἐργασίας αἰώνων. Ἵνα ἡ ἀληθὲς καὶ πραγματικὸν τὸ δημιούργημα τοῦτο, πρέπει νὰ συμφωνῇ πρὸς τὸ ἱστορικὸν παρελθόν, τὸ κοινωνικὸν ἐνεστώς, ἐν γένει τὴν ψυλετικὴν τοῦ λαοῦ, παρ' ᾧ λειτουργεῖ, ἰδιοσυγκρασίαν. Ὅ,τι ἔλεγεν ὁ Pascal — ἀλήθεια ἐντεῦθεν τῶν Πυρηναίων, ψεῦδος ἐκεῖθεν αὐτῶν —, ἐφαρμόζεται κατ' ἐξοχὴν ἐπὶ τῆς πολιτείας. Αὕτη δέον νὰ προσαρμόζηται εἰς τὴν φύσιν τοῦ λαοῦ, εἰς τὴν κοινωνικὴν αὐτοῦ ἰδιοφυΐαν. Μόνον ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας τελεῖ ἀληθῶς τὴν ἀποστολήν της, ἐκδηλοῦσα τὸν ὑπέρτατον τοῦ λαοῦ, ὃν ἀντιπροσωπεύει, χαρακτῆρα, τὸ ἠθικὸν αὐτοῦ πνεῦμα.

Τούτων τεθειμένων, συμπεραίνω, ὅτι οὐδεὶς ἀπολύτως ὑφίσταται τέλειος τύπος πολιτεύματος. Ἄριστον ἄρα πολίτευμα εἶνε τὸ ἑκάστοτε πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν διάπλασιν λαοῦ τινος σύμφωνον.

Ἀλλ' ἡ ἀληθὴς πολιτεία δὲν εἶνε ἡ τεθειμένη καὶ λειτουργοῦσα μόνον ἐντὸς τῶν γεωγραφικῶν καὶ ἐθνικῶν ὁρίων λαοῦ τινος. Ἀληθὴς πολιτεία ἔσται ἐκείνη, ἥτις θέλει συλλήβδην ἐκπροσωπεῖ τὰ ἠθικὰ ἰδεώδη καὶ τὰς ἐθνικὰς τάσεις ἁπάντων τῶν λαῶν τῆς ἀνθρωπότητος. Κατ' ἔθνος μὲν καὶ γεωγραφικὰ ὅρια ἔσται ποικίλη πολλάκις τὴν ἐξωτερικὴν μορφὴν ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν ἱστορικῶν περιστάσεων τοῦ ἔθνους, ἀλλαχοῦ μοναρχία, ἀλλαχοῦ ἀριστοκρατία, ἀλλαχοῦ δημοκρατία, ἀλλ' ἐν συνόλῳ ἔσται μία καὶ ἡ αὐτή, ὑπὸ πνεῦμα ἀλληλεγγύης τῶν λαῶν λειτουργοῦσα. Πότε ἐλεύσεται ἡ ἁγία ἡμέρα τῆς παγκοσμίου ταύτης πολιτείας; Πότε ὁ περὶ τοῦ δικαίου ἀγὼν μεταξὺ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν θέλει προσλάβει ὅλως εἰρηνικὸν χαρακτῆρα; πότε ἡ εἰρηνικὴ διαιτησία ἔσται τὸ ὑπέρτατον τῶν λαῶν κριτήριον, οὐχὶ δὲ ὁ πόλεμος καὶ αἱ αὐτὸν παρακολουθοῦσαι καταστροφαὶ καὶ ἐρημώσεις;

Μεγάλοι προφῆται προανήγγειλαν ἤδη ἐν ταῖς πνευματικαῖς αὐτῶν ὀπτασίαις τὴν ἡμέραν ταύτην· ἡ συνείδησις τῶν λαῶν πλέον ἢ ἅπαξ ἐπεκαλέσθη αὐτὴν ὡς τὸν παράκλητον χρόνον, καθ' ὃν ἡ ἀνθρωπότης, ἥτις κατὰ πρῶτον ἐν τῇ ἱστορικῇ αὐτῆς ἐμφανείᾳ, οὐδὲν ἄλλο ἐγίνωσκεν, ἢ τὰ βάρβαρα ἔνστικτα τοῦ ἀτόμου, ὑπὸ τὸν τύπον τοῦ δικαίου ἐκδηλούμενα, ἥτις μετὰ ταῦτα ἀντελήφθη μόνον τῶν δικαίων τῆς οἰκογενείας, καὶ μετὰ ταῦτα τῆς φυλῆς καὶ τοῦ ἔθνους, ἀποδιδομένη ἡμέραν τινα εἰς ἑαυτήν, θέλει συλλάβει πλήρη τὴν ἔννοιαν τῆς ἠθικῆς καὶ ἐθνικῆς αὐτῆς ἀλληλεγγύης, ὑπὸ τὸ πνεῦμα δὲ τοῦτο θέλει δημιουργήσει τὴν νέαν αὐτῆς πολιτείαν, πολιτείαν παγκόσμιον, κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν ὑπόστασιν ποικίλην, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν φύσιν ἑνιαίαν, ἐπιδιώκουσαν τὰ κοινὰ συμφέροντα, καὶ πραγματοῦσαν τὰς αὐτὰς ἰδέας ἁπάντων τῶν ἀνθρώπων ἄνευ διακρίσεως γένους, φυλῆς καὶ ἔθνους.

ΛΑΠΩΝΙΚΑ ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ.

(Μετὰ εἰκόνων.)

Τὸ Καρασγιὸκ εἶνε ἕδρα εὐρείας ἐν τῇ λαπωνικῇ χώρᾳ περιφερείας κειμένης ἐπὶ τῆς νοτιοανατολικῆς ἄκρας τῆς Νορβηγιακῆς Λαπωνίας, ἡ μικρὰ δὲ αὕτη πόλις εἶνε καὶ ἡ μόνη τῆς Νορβηγίας λαπωνικὴ πόλις, ἐν ᾗ εὑρίσκει τις ὁμάδας μονίμων Λαπώνων. Πᾶσαι αἱ ἐν αὐτῇ οἰκίαι εἰσὶ ξύλιναι ὁμοιόμορφον ἔχουσαι τὸ σχῆμα καὶ τὸν ρυθμόν· ἔνδον δὲ ἡ αὐτὴ ἐν πάσαις ὁμοιότης· ἀποτελούμεναι δὲ πᾶσαι, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, ἐξ ἑνὸς ἰσογείου, συνίστανται ἐκ μακρᾶς τετραγώνου οἰκοδομῆς ἐχούσης ἐπὶ μὲν τῆς προσοψίου πλευρᾶς τὴν θύραν ἐπὶ δὲ τῆς κατέναντι ἐν καὶ μόνον παράθυρον. Εἰσερχόμενός τις ἀπαντᾷ κατὰ πρῶτον εἶδός τι ἀντιθαλάμου, εὔρους δύο τὸ πολὺ μέτρων, ἐν ᾧ φύρδην μίγδην εὕρηται πάντα ὅσα δύναταί τις νὰ φαντασθῇ καὶ ὅσα ἔτι δὲν φαντάζεται ἀντικείμενα καὶ σκεύη, οἷον βαρέλια, λέβητες, ἁλιευτικὰ δίκτυα, ἕλκυθρα, καύσιμος ξυλεία, ξηροὶ ἰχθῦς, δέρματα, χειμερινὰ ἐνδύματα κτλ. ὁ ἀντιθάλαμος οὗτος ὑπὸ μόνης τῆς θύρας φωτιζόμενος χωρίζεται ἀπὸ τοῦ μόνου τῆς οἰκίας δωματίου διὰ διαφράγματος κατέχοντος ὁλόκληρον τῆς οἰκοδομῆς τὸ πλάτος· τὸ μέγα τοῦτο δωμάτιον χρησιμεύει τοῖς Λάπωσιν ὡς κατοικία, ὡς κοιτὼν καὶ ὡς μαγειρεῖον· ἐν αὐτῷ, καίτοι συνήθως οἱ Λάπωνες προτιμῶσι νὰ καθέζωνται κατὰ γῆς, ἀπαντᾷ τις πανταχοῦ θρανία, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ καθέκλας, τράπεζαν καὶ ἔν τινι γωνίᾳ εἶδός τι ξυλίνης κλίνης, ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν, μέγα κιβώτιον πεπληρωμένον διὰ κλάδων σημύδας καὶ ὑπὸ δερμάτων ρέννων κεκαλυμμένον, ἀποτελοῦν δὲ στιβάδα ἐπαρκῆ καὶ ἀσυγκρίτως ἀνετωτέραν πολλῶν ἐν τοῖς ἡμετέροις ξενῶσι κλινῶν· ἐν γωνίᾳ τινὶ εὕρηται μεγάλη καὶ εὐρεῖα ἑστία.

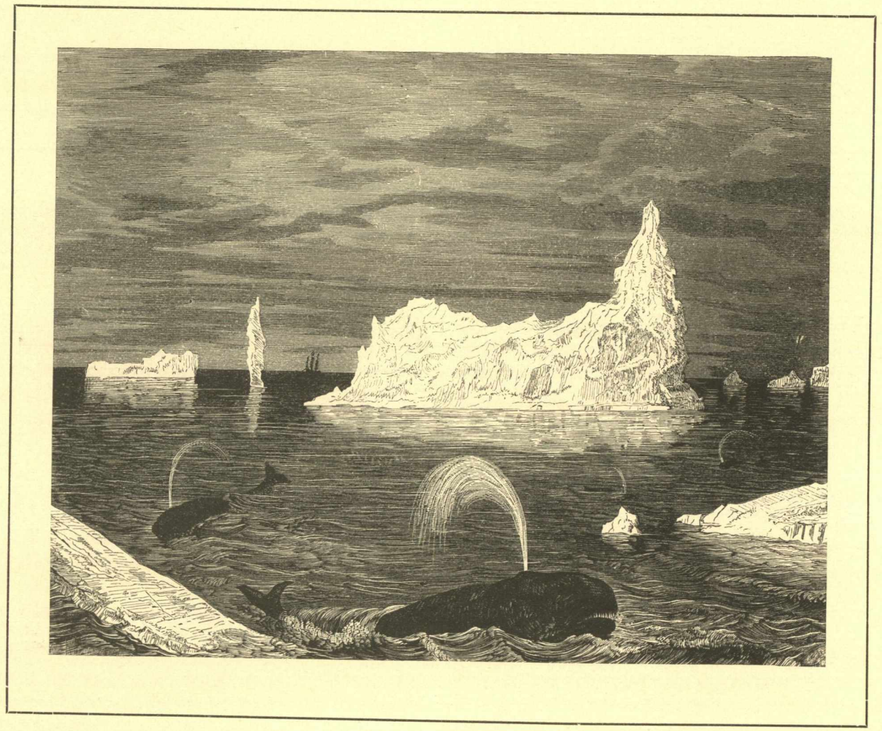

Δύο ἢ τρεῖς λέβητες, τὸ πρὸς παρασκευὴν τοῦ καφὲ σκεῦος καί τινες ἐνίοτε χύτραι συνιστῶσι τὸ σύνολον τῶν μαγειρικῶν σκευῶν. Ἐπὶ τῶν τοίχων κατασκευάζουσιν εἶδός τι μακρῶν καὶ ἀπερίττων σκευοθηκῶν, ἐφ ὧν ὑπάρχουσι σεσωρευμένα ἐργαλεῖα, ἁλιευτικὰ καὶ ἄλλα ὄργανα, δέρματα, ἱμάντες δερμάτινοι καὶ ποικίλαι ζωοτροφίαι, ἐν αἷς πολυάριθμα γάλακτος τρυβλία, ἐξ ὧν παραθέτουσιν οἱ Λάπωνες τοῖς ξένοις μετὰ πολλῆς τῆς ἀφειδίας· ἀπὸ δὲ τῆς ὀροφῆς εἰσὶν ἀνηρτημέναι πλατεῖαι σανίδες ἢ μικραὶ δοκοί, ἐφ ὧν βλέπει τις ἐπιτεθειμένα ποικίλα ἄλλα πράγματα, ὡς μακρὰ παγοπέδιλα, βακτηρίας διὰ τὰς ἐπὶ τῆς χιόνος πορείας, πυροβόλα προκατακλυσμιαίας κατασκευῆς κτλ. Ἐν ἑτέρᾳ τοῦ θαλάμου ἄκρᾳ κεῖται ἐν γένει, εἴτε ξυλουργικὸς ὀκρίβας, εἴτε ὑφαντουργικὰ ἐργαλεῖα, ἢ καὶ ὑποδηματοποιΐας τράπεζα, καθόσον πάντες οἱ μόνιμοι Λάπωνες εἰσὶ βιομηχανικώτατοι, μεμονωμένοι δὲ καὶ πόρρω παντὸς ἐμπορικοῦ κέντρου εὑρισκόμενοι κατορθοῦσι νὰ ἐπαρκῶσιν ἀφ ἑαυτῶν εἰς τὰς ποικίλας τοῦ βίου χρείας. Τοιαύτη ἡ ἐσωτερικὴ διάταξις τῶν λαπωνικῶν οἰκημάτων τοῦ Καρασγιόκ· ἡ μόνη ἐν αὐτοῖς διαφορὰ ἔγκειται ἐν ταῖς διαστάσεσιν· ἔν τισιν αὐτῶν ἀπαντᾶται ἡ πολυτέλεια τῆς ὑπάρξεως δύο δωματίων, ἀλλὰ συνήθως ἔχουσι τὴν διαγραφεῖσαν ἤδη διαίρεσιν· τὸν αὐτὸν τῆς ἐπιστεγάσεως τρόπον παρατηρεῖ τις ὡσαύτως ἐν πᾶσι τοῖς οἰκήμασι· αἱ κέραμοι οὔτε κατὰ τῶν πάγων ν' ἀντιστῶσι θὰ ἦν δυνατόν, οὔτε τὴν θερμότητα ἀρκούντως θὰ διετήρουν· χρῶνται λοιπὸν ἐν ἀπάσῃ τῇ Λαπωνίᾳ εἴδει τινὶ εἰδικῆς ἐπιστεγάσεως· στεγάζουσι κατ' ἀρχὰς τὸ οἴκημα διὰ σανίδων, ἐπ αὐτῶν δὲ ἁπλοῦσι τρία ἢ τέσσαρα ἀλληλοδιαδόχως στρώματα στελεχῶν σημύδας, ἥτις ἐστὶν ἐξαίρετος ἀπομονωτήρ, ὅλως ἀδιάβροχος· ἐπὶ τούτων ἐφαρμόζουσι παχεῖς ἐκ χώματος καὶ χορτοπλίνθων βώλους, ἡ χλοερὰ δὲ αὕτη λαμπροῦ πρασίνου χρώματος ἐπιφάνεια, ἐφ ἧς βλέπει τις ἐνιαχοῦ καὶ δενδρύλλια, παρέχει θέαμα προσόμοιον τῷ τῶν κρεμαστῶν κήπων.

Παρὰ τὸ οἴκημα κεῖνται, ἀναλόγως τῆς εὐπορίας τοῦ ἰδιοκτήτου, ἐν ἢ πλείονα ξύλινα παραπήγματα χρησιμεύοντα ὡς κατοικίαι τῶν κτηνῶν, καὶ ὡς ἁμαξοστάσια· ἐν τοῖς παραπήγμασι τούτοις ἐγκλείεται ἔτι καὶ πᾶν ὅ,τι περισσεύει ἐν τῷ οἴκῳ· τοιαῦται καλύβαι δι' ἁπλοῦ διαφράγματος συνδεόμεναι καὶ χαμηλαὶ ὑπάρχουσιν ἐνίοτε ἑξ ἢ ἑπτὰ ἐν τῷ αὐτῷ.

Ἐν τῇ περιβαλλούσῃ τὴν οἰκίαν καὶ τὰ παραπήγματα περιοχῇ ἀπαντᾷ τις πάντοτε καὶ ἕτερόν τι ὅλως ἰδιόρρυθμον οἰκοδομῆς εἶδος· ἔστι δὲ τοῦτο μέγα ἀνοικτὸν ἰκρίωμα ἐκ μακρῶν καμάκων καθέτως τε καὶ ὁριζοντείως ἑστημένων καὶ πρὸς ἀλλήλας συμπεπλεγμένων, ἐφ' ὧν ἐπιτιθέασιν ἢ ἀναρτῶσι τὰς χειμερινὰς μηλωτάς, τὰ πρὸς ἀποξήρανσιν δέρματα, κέρατα ρέννων, ἕλκυθρα καὶ ἁλιευτικὰ δίκτυα.

Ἐν πᾶσι τούτοις εὐαρέστως τις διακρίνει σχετικήν τινα καθαριότητα ἔνδον τε καὶ ἐκ τῶν ἔξω· οὐδεμία σύγκρισις αὐτῶν εἶνε δυνατὴ πρὸς τὰ τῶν βορειοτέρων Λαπώνων οἰκήματα ἐν Χάμμερφεστ καὶ Νυβόργ· τὰ πάντα εἰσὶν ἐνταῦθα ἐξαίρετα καὶ ὁπωσδήποτε πολλῷ ὑπέροχα τῶν ἐν πολλαῖς τῆς Εὐρώπης ἐπαρχίαις χωρικῶν οἰκημάτων. Πάντες, ἄλλως τε, οἱ κάτοικοι τῆς περιφερείας ταύτης οὐδαμῶς παριστῶσι τὸ θέαμα τῆς πτωχείας καὶ ἀθλιότητος, ὅπερ πάνυ ἀδίκως οἱ ἑκάστοτε διατρέχοντες τὴν χώραν ἐρευνηταὶ ἀναμένουσι παρ' αὐτοῖς νὰ ἴδωσι· Οἱ πλείους τούτων εἰσὶ κάτοχοι μιᾶς ἢ δύο δαμάλεων, ἔστιν ὅτε καὶ πλειόνων, ἔτι δὲ καὶ προβάτων· ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις εἰσὶν ὅλως ἀπηλλαγμένοι τοῦ ἐνοικίου· ἕκαστος κατέχει ἰδιόκτητον τὴν ἐν ᾗ κατοικεῖ οἰκίαν· Ἡ ἀξία τῶν οἰκιῶν ποικίλλει ἀπὸ 60—150 κρονὸρ κατὰ μέσον ὅρον (90—225 φράγκων)· ἡ ξυλεία εἶνε ἄφθονος ἐν τῇ χώρᾳ καὶ εὐθηνή. Ἐκ τῶν δασῶν τῆς Φιλλανδίας, ἅτινα ἀνήκουσι τῷ Κράτει, παρέχει δωρεὰν ἑκάστῳ ἡ κυβέρνησις τὴν ἀπαιτουμένην πρὸς θέρμανσιν ξυλείαν διὰ τὴν ἐτησίαν κατανάλωσιν, ὁ δὲ δασοφύλαξ, εἰς ὃν δηλοῦται ἡ ἀναγκαιοῦσα ποσότης ὑποδεικνύει ἑκάστῳ τὸ μέρος, ἐν ᾧ δύναται νὰ ξυλευθῇ· Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν οἰκοδομήσιμον ὕλην, αὕτη πωλεῖται μέν, ἀλλ' εὐθηνότατα. Δωδεκὰς ὁλόκληρος μεγάλων δένδρων ἐλάτης τιμῶνται ἐν Καρασγιὸκ ἀντὶ πέντε κρονόρ, ἤτοι 7,50 περίπου φράγκων.

Ἡ Λαπωνία εἶναι ἡ πραγματικὴ τῆς ἰσότητος χώρα· πλούσιοι καὶ πένητες ἐν Λαπωνίᾳ τοῖς αὐτοῖς μὲν πάντες χρῶνται οἰκήμασι, τῇ αὐτῇ δὲ τροφῇ καὶ περιβολῇ. Οἱ Λάπωνες φέρουσι πάντες τὴν ἐθνικὴν αὐτῶν καὶ χαρακτηριστικωτάτην ἐνδυμασίαν· ἀποτελεῖται δὲ αὕτη ἐκ μακροῦ καὶ ἄχρι τῶν γονάτων ἐξικνουμένου χιτῶνος ἐκ λευκοῦ ἢ κυανοῦ ἢ ἐρυθροῦ ἢ καὶ πρασίνου χονδροῦ διακεντήτου βαμβακεροῦ ὑφάσματος, περιαινουμένου ἐν τοῖς κάτω ἄκροις διὰ μαλλίνων σειραδίων οἱουδήποτε μὲν χρώματος, ἀλλὰ πάντως πρὸς τὸ τοῦ χιτῶνος προσαρμόζοντος· ὁ λαιμὸς τοῦ χιτῶνος, ὑψηλός, δύσκαμπτος καὶ τὸ σχῆμα ἰδιάζων ποικίλλεται ὡς καὶ τὸ ἄνω τῶν ὤμων καὶ τὸ πρόσθιον ἄνοιγμα καὶ τῶν νώτων αἱ ῥαφαὶ διὰ ταινιῶν καὶ ποικίλων τοῦ αὐτοῦ χρώματος κοσμημάτων. Περὶ τὴν ὀσφὺν φέρουσι ζώνην, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ δερματίνην λωρίδα, δι' ἧς περισφίγγεται ὁ πλατὺς χιτών, καὶ ἀφ' ἧς κρέμαται ἡ μάχαιρα, ἣν οἵ τε Λάπωνες καὶ Νορβηγοί, νέοι καὶ γέροντες φέρουσιν ἀπαραιτήτως· αἱ περισκελίδες εἰσὶν ἐν γένει ἐκ λευκοφαίου ὑφάσματος, στενούμεναι λίαν περὶ τὰ σφυρά· ὑποδύονται δὲ εἶδος ἐμβάδων ἐπιμελῶς διὰ λίπους ἠλειμμένων, λίαν εὐκάμπτων, εὐρυτάτων, ἄνευ πτέρνας καὶ πρὸς τὰ ἄνω κεκυρτωμένων· πληροῦσι δὲ ταύτας λεπτοῦ ἀχύρου, εἰδικῶς παρασκευαζομένου, ἵνα ᾖ ἁπαλὸν εἰς τοὺς πόδας· περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι περικνημῖδες καὶ περιπόδια εἰσὶν ἄγνωστος διὰ τοὺς αὐτόχθονας πολυτέλεια· Τὴν κεφαλὴν καλύπτουσι διὰ καλύμματος, ἐρυθροῦ, κυανοῦ ἢ κιτρίνου μαλλίνου ὑφάσματος, ὅτὲ μὲν στρογγύλου συνηθέστερον δὲ εἰς τετράγωνον πρὸς τὰ ἄνω ἀπολήγοντος καὶ διὰ πτίλων ἔσωθεν πεπληρωμένου· προσθετέον ὅτι τὸ κάλυμμα τοῦτο χρησιμεύει αὐτοῖς καὶ ὡς προσκεφάλαιον.

Ἐν ὥρᾳ χειμῶνος ἐπιθέτουσιν ἐπὶ τῶν ἐνδύματων τούτων καὶ δεύτερον χιτῶνα ὡς καὶ περισκελίδα, τὸ μὲν σχῆμα ἀπαράλλακτα τοῖς ἄνω, κατεσκευασμένα δὲ ἐκ δέρματος ρέννων φέροντος ἔξωθεν τὸ τρίχωμα· τὰ δὲ χειμερινὰ αὐτῶν ὑποδήματα διαφέρουσι κατὰ τοῦτο τῶν θερινῶν, ὅτι ἐκεῖνα μὲν δὲν ἀλείφονται διὰ λίπους κατασκευάζονται δὲ ἐκ δέρματος ρέννων ἔξωθεν τριχωτοῦ, ἐν ᾧ ταῦτα γίνονται ἐκ δέρματος φώκης ἢ καὶ γενικώτερον ἐκ γυμνοῦ δέρματος βοός. Ἐν ὑπερβολικῇ δὲ ψύχους δριμύτητι προστιθέασιν ὑπεράνω

πάντων τούτων εἶδός τι ἐπενδύτου μετὰ κουκούλας, δι' οὗ μεταμορφοῦνται ὁλοσχερῶς εἰς μικροσώμους ἄρκτους· χειρόκτια φέρουσι πάντες μάλλινα μὲν ἐν καιρῷ θέρους ἐκ τριχωτοῦ δὲ δέρματος ρέννου κατὰ τὸν χειμῶνα· λέγεται ὑπό τινων ὅτι ἄγνωστος αὐτοῖς ἐστὶν ἡ χρῆσις ὑποκαμίσων, ἀλλ' ἡ ὁμολογία διασήμων περιηγητῶν βεβαιούντων ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως τἀναντία, ἀναιρεῖ τὴν πρώτην ὑπόθεσιν· βέβαιον εἶνε ὅτι ἐν ὥρᾳ θέρους φέρουσι βαμβάκινα ὑποκάμισα οἱ δὲ μάλλον ἐν αὐτοῖς ἀβροδίαιτοι ἀντικαθιστῶσι ταῦτα κατὰ τὸν χειμῶνα δι' ὑπενδύτου ἐκ δέρματος ἀμνοῦ τὸν μαλλὸν ἐπὶ τῆς σαρκὸς ἔχοντες.

Ἡ τῶν γυναικῶν περιβολὴ κατ' οὐδὲν σχεδὸν διάφορός ἐστι τῆς ἀνδρικῆς· ἡ μόνη διαφορὰ ἔγκειται ἐν τῷ καλύμματι τῆς κεφαλῆς, καθόσον ὁ τῶν γυναικῶν κεκρύφαλος ἐστὶν ἐξ ἐριούχου, ὁτὲ μὲν στρογγύλου, ὁτὲ δὲ ἐν εἴδει κράνους ὄπισθεν ὑψούμενος καὶ ὅλως πρωτότυπος τὸ σχῆμα· ἄνευ τῆς διαφορᾶς ταύτης ὁ ξένος κατὰ τὰς πρώτας τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ εἰς Λαπωνίαν ἡμέρας οὐδαμῶς δύναται νὰ διακρίνῃ, τίνες εἰσὶν οἱ ἄνδρες καὶ τίνες αἱ γυναῖκες. Τόσῳ δὲ μᾶλλον δικαιολογεῖται ἡ τοιαύτη σύγχυσις, καθόσον οἱ ἄνδρες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἢ ὅλως στεροῦνται πώγωνος ἢ ὀλιγίστας ἐν τῷ πώγωνι φέρουσι τρίχας. Οἱ γνήσιοι Λάπωνες εἰσὶν ἀγένειοι, μόνοι δὲ οἱ ἐξ ἐπιμιξίας μετὰ Φιλλανδῶν γεννηθέντες φέρουσι πώγωνα.

Τὰ τέκνα τῶν Λαπώνων, ἅμα τὴν κοιτίδα καταλιπόντα, ἔχουσι τὴν αὐτὴν οἶαν καὶ οἱ γονεῖς αὐτῶν περιβολήν, καὶ παριστῶσιν οὕτω τὴν ὄψιν κωμικωτάτων γελοιογραφιῶν. Χάριν τῆς ἀληθείας δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι οἱ ἐπισκεψάμενοι αὐτοὺς περιηγηταὶ οὐδὲν τὸ ρακένδυτον ἢ ῥυπαρὸν ἔν τε τῷ σώματι καὶ τῇ περιβολῇ τῶν Λαπώνων ἀπήντησαν, ἀλλ' οὔτε ὅσον ἐφαντάζοντο βραχυσώμους εὗρον αὐτούς· τοῦτο ἀποδοτέον εἰς τὰς μετὰ τῶν γειτόνων Φιλλανδῶν ἐπιμιξίας· συχνοὶ εἰσὶν οἱ μεταξὺ Λαπώνων καὶ Φιλλανδῶν γάμοι, σπανιώτεροι δὲ οἱ μεταξὺ Σουηδῶν καὶ Νορβηγῶν, καθόσον αἱ τὰς μετὰ τῶν τελευταίων ἑνώσεις τῶν Λαπώνων κωλύουσαι προλήψεις πόρρω ἔτι εἰσὶ τοῦ νὰ ἐκλίπωσι. Καὶ οἱ γνήσιοι δὲ τοῦ τελείου μογγολικοῦ τύπου ἀπέβησαν σήμερον σπάνιοι· ἐν τούτοις ἀπαντᾷ τις τοιούτους μεταξὺ τῶν νομάδων καὶ ἰδίως ἐν τοῖς νοτίοις τῆς νορβηγιακῆς Λαπωνίας καὶ ἐνιαχοῦ τῆς ρωσσικῆς ἐν ταῖς ὄχθαις τῆς Λίμνης Ἐνάρα.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ.

Ὀλίγιστοι εἰσὶν ἱκανοὶ νὰ κρίνωσιν· ἡ κοινὴ γνώμη εἶνε ἡ γνώμη ἐλαχίστων ἣν πάντες ἀπεδέχθησαν.

Ἀββᾶς Ροῦ.

* * *

Ὁ πολιτισμὸς ἡμῶν ἀναπτύσσει μᾶλλον τὰς ἀνάγκας ἢ τὰ μέσα τῆς θεραπείας αὐτῶν.

Βαλτούρ.

* * *

Τὰ κεκτημένα χρήματα εἰσὶν ὄργανον ἐλευθερίας, τὰ δ' ἐπιδιωκόμενα ὄργανον δουλείας.

Ρουσσώ.

* * *

Πόσον δὲν ταπεινοῦταί τις ὅπως ὑψωθῇ!

Δελαβίγν.

* * *

Ὁ λαὸς οὐδέποτε διαμένει ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ· τὸ πολὺ πολὺ διανύει μόνον τὸ μεταξὺ δύο ἀλλεπαλλήλων δουλειῶν διάστημα τῆς ἐλευθερίας.

Ἰούλιος Σίμων.

Η ΔΟΥΛΗ.

ΔΙΗΓΗΜΑ ΡΩΣΣΙΚΟΝ

ἐκ τοῦ γερμανικοῦ

ὑπὸ

ΜΕΔΩΝΟΣ.

1.

Ὁ Τσάρος ἐκάθητο ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του πλησίον μεγάλης τραπέζης, ἥτις ὁλόκληρον σχεδὸν κατεῖχε τὴν μίαν πλευρὰν τοῦ δωματίου. Ζωηρὸς ἔλαμπεν ὁ ἥλιος διὰ τῶν εὐρέων παραθύρων, οὗτινος τὰ βαρέα μετάξινα παραπετάσματα εἶχον πολὺ ἀπ' ἀλλήλων ἀπομακρυνθῆ, ὅπως οὐδεμία ἡλιακὴ ἀκτὶς ἀπολεσθῇ. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ὁ Α' οὔτε τὰς ἐπὶ τῆς πρασίνης τραπέζης ὀλισθαινούσας ἡλιακὰς ἀκτῖνας παρετήρει, οὔτε ἐπὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ ἀνεπτυγμένου ἐγγράφου προσεῖχεν, ἀλλὰ σκυθρωπὸς ἐφαίνετο παρακολουθῶν μέλαν τι νέφος, διερχόμενον τὸν ὁρίζοντα. Σήμερον ὁ αὐτοκράτωρ ἦτο λίαν δύσθυμος, τὸ εἶχον δὲ παρατηρήσει οἱ θεράποντες, οἵτινες ἔξω ἐβάδιζον διὰ τῶν ἄκρων τῶν ποδῶν των ἐπὶ τῶν παχέων σμυρναϊκῶν ταπήτων, οἱ δὲ ἐν τῷ στρατῶνι τῆς φρουρᾶς γρεναδιέροι τοῦ συντάγματος Καλούγα ἐψιθύριζον πρὸς ἀλλήλους, ὅτι ὁ πατὴρ Τσάρος σήμερον οὐδενὸς βλέμματος ἠξίωσε τὸν ἀκόλουθόν του. Καὶ πράγματι ὁ αὐτοκράτωρ ἦτο λίαν δύσθυμος, διότι ἀπησχόλει αὐτόν, τὸν κυρίαρχον πολλῶν ἑκατομμυρίων, μόνον ἡ τύχη δύο ἀνθρώπων, οἵτινες δὲν ἀνῆκον εἰς τὴν ἀνωτάτην κοινωνικὴν τάξιν.

— Οὐδεμία χρονοτριβή, οὐδεμία σκέψις βοηθεῖ, ἐψέλλισε, πρέπει νὰ δώσω τέλος! Καὶ ὡς ἂν ἠθέλησε νὰ διακόψῃ πᾶσαν περαιτέρω σκέψιν, ἔθλιψε τὸν πρὸς τὰ δεξιὰ ὑπάρχοντα κωδωνίσκον. „Τὸν λοχαγὸν κόμητα Μεδικώφ, εἶπε πρὸς τὸν τῆς ἡμέρας ὑπασπιστὴν καὶ ἠγέρθη, ὅπως, φέρων τοὺς βραχίονας ἐπὶ τοῦ στήθους, τὸν εἰσερχόμενον ἀξιωματικὸν ἴδῃ ἐντελῶς κατὰ πρόσωπον.

Ἦτο μορφὴ ἀνδρικὴ σπανίας καλλονῆς, ὄπισθεν τῆς ὁποίας ἀθορύβως κατέπεσε τὸ ἐκ δαμασκοῦ ὑφάσματος παραπέτασμα τῆς θύρας· τὸ βλέμμα τοῦ Τσάρου ἐστηρίχθη μετὰ φανερᾶς εὐνοίας ἐπὶ τοῦ ἀξιωματικοῦ, ὅστις ὡς ἄγαλμα ἀκίνητος ἐστάθη παρὰ τὴν θύραν. — Ἀνέγνων τὴν ἔκθεσίν σου περὶ τοῦ φρουρίου Ὀκζακώβ, Γρηγόριε Μεδικώφ, ἤρχισε λέγων· εἶνε λαμπρὰ καὶ διὰ τοῦτο εἶμαι λίαν εὐχαριστημένος ἐκ τῆς ὑπηρεσίας σου. Ἀλλ' ὅμως πολὺ ὀλίγον εἶμαι εὐχαριστημένος ἐξ ὅσων ἤκουσα περὶ τῶν ἰδιωτικῶν σου ὑποθέσεων! Ὁ θεῖός σου ἐζήτησεν ἀκρόασιν. Παρ' αὐτοῦ ἔμαθον, ὅτι σύ, ὁ κόμης Μεδικώφ, λοχαγὸς τῶν ἐπιτελῶν μου, λοχαγός, τὸν ὁποῖον ἐθεώρησα ἄξιον τῆς ἐμπιστοσύνης μου, εἶσαι ἐρωτευμένος μετὰ μιᾶς δούλης. Περιμένω νὰ μάθω, ὅτι ὁ θεῖός σου ἠπατήθη . . . . . λέγε!

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ νεαροῦ ἀξιωματικοῦ παραδόξως ἀνέλαμψαν, τὸ δὲ πρόσωπόν του περιεχύθη μὲ βαθὺ ἐρύθημα. — Ἡ Ἰβανόβνα Πετάρσκη εἶνε ἡ μνηστή μου, ἀπήντησε.

— Καὶ ἀπὸ πότε ὑπάρχει συνήθεια εἰς τὸ σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν μου νὰ μνηστεύωνται ἄνευ ἀδείας; Ἀπὸ πότε θεωρεῖται ἡ κόρη δούλου ἀξία νὰ γείνῃ σύζυγος ἀξιωματικοῦ τῆς φρουρᾶς μου; Τόσον ἐθρασύνθης διὰ τὴν εὔνοιαν καὶ ἐπιείκειάν μου, ὥστε τολμᾷς νὰ μοὶ εἴπῃς κατὰ πρόσωπον τὰς ἀνοησίας σου; Καὶ ὁ Τσάρος ἐβημάτισε πολλάκις ἐν τῷ δωματίῳ, ἀκολούθως ἐστάθη ἀμέσως πρὸ τοῦ ἀξιωματικοῦ, παρατηρῶν αὐτὸν μετ' ὀξύτητος εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

— Θέλω καλῶς νὰ ἴδω, εἶπεν, ἐὰν πρέπει νὰ συγχωρήσω ἢ νὰ τιμωρήσω. Τίς εἶνε ἡ κόρη, τὴν ὁποίαν ἀγαπᾷς;

— Εἶνε ἡ Ἰβανόβνα, ὡς ὁ θεῖός μου ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα, πράγματι δὲ κόρη δούλου, ὡς καὶ αὐτὴ δούλη τοῦ ἀδελφοῦ τούτου τοῦ πατρός μου. Ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ παρέλειψεν ὁ κόμης Ἡλίας ν' ἀναγγείλῃ ἴσως εἰς τὴν Γ. Μεγαλειότητα, εἶνε ὅτι ὁ πατὴρ τῆς Ἰβανόβνας εἶνε ὁ εὐπορώτατος τῆς πόλεως ἔμπορος, ἐκ τῶν κόπων τοῦ ὁποίου ὁ θεῖός μου ἐτησίως ἀπολαμβάνει πολλὰς χιλιάδας, καὶ ὅτι αὐτὴ ἡ Ἰβανόβνα ἔλαβεν ἀνατροφὴν λίαν ὑψηλήν.

Ὁ Τσάρος συνέστειλε τὸ μέτωπόν του.

— Δὲν ἐνέκρινα τοιοῦτό τι, διότι ἢ πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὸν δοῦλον ἐντελῶς ἡ ἐλευθερία του, ἢ νὰ τὸν μεταχειρισθῶμεν, ὅπως εἰς αὐτὸν ἁρμόζει! Ἀλλὰ πῶς σὲ περιέπλεξεν ἡ κόρη εἰς τὰ δίκτυά της;

— Συγγνώμην, Μεγαλειότατε, ὅτε τυχαίως τὴν Ἰβανόβναν ἐγνώρισα, οὔτε αὐτὴ ἐγνώριζε τίς εἶμαι, οὔτε ἐγὼ αὐτήν. Τὸ παρελθὸν ἔτος ὁ ἵππος μου κατεκρημνίσθη ἐπὶ τῆς νήσου Βασίλη πρὸ τῆς Δάτσης (ἐπαύλεως) τοῦ πατρός της, ἐμὲ δὲ βαρέως πληγωμένον μὲ ἔφερον εἰς τὸν οἶκόν της· αὐτὴ εἶνε εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλω τὴν ὑγείαν μου, καὶ ἴσως αὐτὴν τὴν ζωήν μου. Ὅτε δὲ μετὰ τῆς εὐγνωμοσύνης μου συνηύξανε καὶ ὁ ἔρως μου, ἡ κόρη καὶ ὁ πατὴρ σκληρῶς ἠναντιώθησαν εἰς τὴν πρότασίν μου. Ἀμφότεροι μοὶ ἐξέθεσαν, τίνα ὑπάρχουσι μεταξύ μας ἀνυπέρβλητα προσκόμματα, ἐγὼ ὅμως τοὺς ἐβεβαίωσα, ὅτι θὰ τὰ ὑπερβῶμεν.

— Καὶ ἐὰν σὲ διατάξω, ἀμέσως ν' ἀφήσῃς τὴν κόρην, τότε;

— Τότε θὰ παρακαλέσω εὐσεβάστως τὴν Γ. Μεγαλειότητα ν' ἀποδεχθῇ τὴν παραίτησίν μου, ὅπως ἀπέλθω εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἐν τῇ φωνῇ τοῦ ἀξιωματικοῦ ὑπῆρχε τόνος ἀλγεινός, ὡμίλησεν ὅμως ἡσύχως καὶ ἀποφασιστικῶς, ἂν καὶ ἴσως ἐγνώριζε, πῶς ὁ Τσάρος ἐσυνείθιζε νὰ φέρηται εἰς τοιούτου εἴδους παραιτήσεις.

— Νομίζεις, παιδίον, ὅτι διὰ τῶν ἐρωτικῶν σου ἀνοησιῶν θὰ δυνηθῇς νὰ μεταβάλῃς τὰς κοινωνικὰς διατάξεις τῆς Ρωσσίας; ἐφώνησε ζωηρῶς ὁ αὐτοκράτωρ· βλέπω, ὅτι πρὸς σὲ ὑπῆρξα λίαν ἐπιεικής, διότι σὲ ἐκτιμῶ. Εἰς τὴν στιγμὴν μεταβαίνεις τώρα εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν ταχυδρομεῖον καὶ παραγγέλλεις κατὰ διαταγήν μου δι' ἐσὲ ταχυδρομικὴν ἅμαξαν, ὅπως σὲ φέρῃ πρὸς τὸ φρούριον Ἀλεξανδρόβσκαν παρὰ τὴν Κουβάνην, οὗτινος σὲ διορίζω φρούραρχον. Ἐντὸς ἡμισείας ὥρας πρέπει νὰ ἀφήσῃς τὴν Πετρούπολιν. Πήγαινε!

Ὁ Γρηγόριος κάτωχρος καὶ τρέμων ἤκουσε τοὺς σκληροὺς τούτους λόγους — Μεγαλείοτατε, . . . χάρις! . . . ἐψέλλισεν.

Ὁ αὐτοκράτωρ δεικνύων τὴν θύραν, Πήγαινε! ἐπανέλαβε καὶ ἐστράφη. Μηχανικῶς ὁ ἀξιωματικὸς ἔκαμε μεταβολήν· ἐγνώριζε κάλλιστα τὴν σιδηρὰν τοῦ κυριάρχου θέλησιν, ἐγνώριζεν, ὅτι οὗτος, αὐτόν τε καὶ τὴν ἐρωμένην του ἤθελε κατασυντρίψει, ἐὰν ἐδίσταζε νὰ ὑπακούσῃ! Ἐνῷ δὲ διήρχετο ὁ ἀξιωματικὸς τὸν λαμπρὸν προθάλαμον, ὡς ἐν ὀνείρῳ εὑρισκόμενος, ἔπιπτεν ὁ μονάρχης ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, στηρίζων διὰ τῆς δεξιᾶς τὸ καῖον μέτωπόν του.

— Πολὺ καλλιτέραν δι' αὐτὸν ἐπεθύμουν τύχην . . . πρὸ παντὸς ὅμως αἱ διατάξεις τοῦ κράτους, ἐψιθύρισε καθ' ἑαυτόν.

2.

Ἔμπορος εὐϋπόληπτος, ἀνὴρ ἔχων μεγάλην περιουσίαν . . . . καὶ ἐν τούτοις δοῦλος! Τοιοῦτος ἦν ὁ Δημήτροβιτζ Πετάρσκης, τοιοῦτοι ὑπῆρχον πολλοὶ ἐν Πετρουπόλει, Μόσχᾳ καὶ ἄλλαις τῆς αὐτοκρατορίας πόλεσι πρὸ τῆς καταργήσεως τῆς δουλείας. Νέοι τινές, οἵτινες διὰ τῆς ἱκανότητός των ἀνεδεικνύοντο ἀπὸ τῶν ἐπιλοίπων χωρικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπιεικῶς ἐρρίπτετο τὸ βλέμμα τοῦ κυρίου των, ἐλάμβανον τὴν ἄδειαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸ πατρικὸν αὐτῶν χωρίον καὶ νὰ ζητήσωσι τὴν εὐτυχίαν των ἐν τῇ πόλει. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐχρειάζοντο νὰ πληρώσωσι κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν κύριόν των μικρόν τινα φόρον, τὸν Ὀβρὼκ λεγόμενον, καὶ ἔπειτα ἠδύναντο νὰ διάγωσιν ὅπως ἤθελον. Ἐὰν ἀπετύγχανον τότε ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψωσι καὶ νὰ θέσωσιν ἑαυτοὺς πάλιν ὑπὸ τὰ δεσμά· συνήθως ὅμως ἡ θεὰ τῆς εὐτυχίας ἐβοήθει τοὺς δυστυχεῖς νέους, ῥίπτουσα εἰς τοὺς κόλπους αὐτῶν πλούτη μεγάλα. Τότε ὁ κύριος ἢ οἱ ὑπάλληλοί του συνέσφιγγον κατά τι ἰσχυρότερον τὸ ἐλατήριον τῆς φορολογίας, ἄφηνον ὅμως τοὺς νεοπλούτους τούτους σχεδὸν πάντοτε ἡσύχους, ὅπως ἀποκτήσωσι καὶ ἄλλην περιουσίαν, οὐδόλως περὶ αὐτῶν φροντίζοντες περαιτέρω· ἠρκούντο δὲ μόνον κατὰ τὸ νέον ἔτος νὰ λαμβάνωσι τακτικὰ τὸν Ὀβρώκ. Ἐθεωρεῖτο μάλιστα ὡς καλόν, νὰ ψηφίζωνται οἱ κύριοι διὰ τὰ πλούτη τῶν δούλων των, σπανίως δὲ συνέβαινε νὰ φέρωνται πρὸς αὐτοὺς σκληρῶς καὶ μετὰ πλεονεξίας· ἐν γένει τὸ σκληρῶς μεταχειρίζεσθαι τοὺς τοιούτους δούλους ἀπετέλει ἐν Ρωσσίᾳ ἐξαίρεσιν.

Ὅπως ὅμως καὶ ἂν εἶχε τὸ πρᾶγμα, ὁ δοῦλος ἔμενε δοῦλος. Καὶ ὁ οἶκός του, καὶ ἡ σύζυγός του, καὶ τὰ τέκνα του ἀνῆκον εἰς τὸν κύριον, ὅστις ἠδύνατο εἰς πᾶσαν στιγμὴν νὰ ζητήσῃ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν προδιαγεγραμμένων αὐτοῦ διαιῶν. Εἰς τοὺς δούλους τούτους ἀνῆκε καὶ ὁ Δημήτροβιτζ Πετάρσκης, ὁ παρὰ τὸν Νέβσκι-Προσπὲκτ πλούσιος ἔμπορος μαλλίων, ὁ πατὴρ τῆς Ἰβανόβνας. Ὁ κόμης Ἡλίας Μεδικώφ, ὁ κύριός του, οὐδέποτε περὶ αὐτοῦ ἐφρόντισεν· ἀνὰ πᾶσαν δεκαετίαν ἐπηύξανεν ὁ ἐπιστάτης τοῦ κόμητος τὸν φόρον, τί ὅμως τοῦτο ὠφέλει; Τὸ ἐμπόριον προώδευε τοσοῦτον καλῶς, ὥστε ὁ Δημήτροβιτζ πολλάκις διὰ τοῦ ἐπιστάτου παρεκάλεσε τὸν κύριόν του νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς συγγενεῖς του τὴν ἐλευθερίαν ἀντὶ πληρωμῆς ἑκατὸν χιλιάδων ῥουβλίων. Πάντοτε ὅμως ὁ ἐπιστάτης ἐπέστρεφε μὲ τὴν ἀπάντησιν, ὅτι ὁ κύριος κόμης εἶνε μᾶλλον εὐχαριστημένος ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ Δημήτροβιτζ Πετάρσκη ἰδιοκτησίας ἢ ἐκ τοῦ χρυσοῦ του, καὶ οὕτω ἔμενον τὰ πράγματα ὡς εἶχον. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Ἰβανόβνα, ἡ μόνη τοῦ γέροντος κόρη καὶ ἡ μόνη χαρά του, ηὔξησεν, ἀναπτυχθεῖσα εἰς χαριεστάτην νεάνιδα. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι εἶχε λάβῃ τὴν ἀρίστην ἀνατροφήν, διότι ὁ ἔμπορος εἶχε μάθῃ ἐν τῷ βίῳ του, ὅστις ὑπῆρξε πλήρης ἐργασίας καὶ ἐπιμελείας, νὰ ἐκτιμᾷ τὴν δύναμιν τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως. Ὁ πεπειραμένος ὅμως πατὴρ τὴν ἐμόρφωσε μακρὰν παντὸς θορύβου, διότι ἐγνώριζεν ὅτι ἔμενε πάντοτε δούλη. Ἐκεῖ ἔξω ἐπὶ τῆς νήσου Βασίλκ, ἐντὸς μικρᾶς ἐπαύλεως, ἐν τῷ μέσῳ κήπου κειμένης, ἔκρυψεν ὁ προώρως χηρεύσας σύζυγος τὸν θησαυρόν του, διότι ἐδῶ ἐνόμιζεν, ὅτι εἶνε ἀσφαλὴς ἀπὸ τὸν ἄλλον κόσμον.

Ὅτε δὲ ἐσπέραν τινὰ ἐπέστρεψεν οἴκαδε, εὗρεν ἀξιωματικὸν βαρέως πληγωμένον, καὶ ἔμαθεν ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν, τὰ μέγιστα καταστρομάξας, τὸ ὄνομα τοῦ πληγωθέντος· ἦτον ὁ ἀνεψιός, ὁ κληρονόμος τοῦ κυρίου του! Μάτην προσεπάθησεν ἐγκαίρως ν' ἀποτρέψῃ τὸν ἀπειλοῦντα κίνδυνον, ὃν ἐνστίκτως προεμάντευσεν ἡ περίφροντις αὐτοῦ καρδία, μάτην ἐνουθέτει τὴν θυγατέρα του, καταστήσας αὐτῇ φανερὰν τὴν δεινὴν θέσιν της. Ἦτο λίαν ἀργά, ἀργὰ ἐπίσης ἦτον, ὅτε ἐπὶ τέλους ἐτόλμησε, νὰ παρακαλέσῃ τὸν ἀξιωματικὸν πίπτων σχεδὸν εἰς τὰ γόνατα, νὰ σεβασθῇ τὸν οἶκόν του. Ὁ Γρηγόριος Μεδικὼφ τὸν παρετήρησεν ὀργίλως καὶ ἔκπληκτος συγχρόνως. Τίνα περὶ ἐμοῦ ἰδέαν ἔχετε, Δημήτροβιτζ; Καταφρονεῖτε τὴν πρότασιν ἑνὸς ἐντίμου ἀνθρώπου ζητοῦντος τὴν χεῖρα τῆς θυγατρός σας; Ἢ θέλετε νὰ μοὶ εἴπητε, ὅτι ἐκείνη, ἡ Ἰβανόβνα, μοὶ παραγγέλλει ν' ἀπέλθω;

Ὁ ἀγαθὸς γέρων δὲν ἐγνώριζεν, ἂν ἔπρεπε νὰ κλαύσῃ ἀπὸ χαρὰν καὶ ὑπερηφάνειαν, ἢ ἐν τῇ ἐξομολογήσει ταύτῃ νὰ ἀμφιβάλῃ.

— Κύριε Κόμη, ἐψέλλισεν ἐπὶ τέλους, σκεφθῆτε, ὅτι ἡ Ἰβανόβνα εἶνε ἡ δούλη τοῦ θείου σας!

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ λοχαγοῦ ἤστραψαν.

— Τὴν μνηστὴν τοῦ Γρηγορίου Μεδικὼφ οὐδεὶς θὰ τολμήσῃ νὰ ἐγγίσῃ!

Βραχὺ ὑπῆρξε τὸ ὄνειρον . . . γλυκὺ ὄνειρον ἔρωτος, εὐτυχίας καὶ εὐδαιμονίας, τὸ ὁποῖον λίαν ταχέως παρηκολούθησεν ἡ φρικώδης ἔγερσις. Ὁ Γρηγόριος Μεδικὼφ συμφώνως πρὸς τὸν εἰλικρινῆ αὐτοῦ χαρακτῆρα, ἅμα ἐβεβαιώθη περὶ τοῦ ἔρωτος τῆς Ἰβανόβνας, ἦλθεν εἰς συνεννόησιν μετὰ τοῦ θείου του, δηλώσας αὐτῷ, ὅτι τίποτε δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ τὸν χωρίσῃ τῆς νέας, καὶ διὰ τοῦτο τὸν παρακαλεῖ νὰ δώσῃ αὐτῇ τὴν ἐλευθερίαν της.

Ὁ κόμης Ἡλίας οὐδέποτε ὑπῆρξε σκληρός, συνήθως δὲ μεθ' ὑπερηφανείας ἐδείκνυε, πόσον εὐτυχεῖς ἦσαν οἱ χωρικοί του, οὐχ'

ἦττον ὅμως ἦτο λίαν αὐστηρὸς καὶ ἐπέμενεν εἰς τὰ παλαιὰ ἔθιμα. Δι' αὐτὸν ὁ δοῦλος ἦτο ἄνθρωπος, ἔχων ἀπαίτησιν νὰ τὸν μεταχειρίζωνται καλῶς, κατὰ τὰ ἄλλα ὅμως ἄνθρωπος δευτέρας τάξεως, ὅστις χάριν τῆς δημοσίας τάξεως πρέπει νὰ περιορίζηται ἐντὸς τοῦ ἁρμόζοντος αὐτῷ κύκλου. Διὰ τοῦτο αἱ ἐξηγήσεις αὗται τοῦ ἀνεψιοῦ του πολὺ τὸν προσέβαλον. Συντόμως τῷ ἠρνήθη, καὶ ἀμέσως ἐπορεύθη πρὸς τὸ χειμερινὸν ἀνάκτορον, ὅπως συνομιλήσῃ μετὰ τῆς Α. Μ. τοῦ Τσάρου, καὶ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ βοήθειαν. Αἱ γνῶμαι τοῦ Αὐτοκράτορος ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο ἦσαν γνωσταί· ὅτι μὲ ὅλην τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ εὔνοιαν πρὸς τὸν Γρηγόριον Μεδικὼφ οὐδέποτε θὰ ἐπιτρέψῃ αὐτῷ νὰ νυμφευθῇ τὴν θυγατέρα ἑνὸς δούλου, ὁ κόμης ἠδύνατο νὰ τὸ θεωρῇ ὡς βέβαιον.

Ἦτον ἡ δείλη τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Γρηγόριος Μεδικὼφ ἔμαθε τὴν ἀπόφασιν τοῦ αὐτοκράτορος. Ἡ Ἰβανόβνα ἀνεπαύετο ἐν τῇ αἰώρᾳ της ὑπὸ τὰς σκιερὰς πτελέας τοῦ κήπου καὶ ἐπερίμενε μετὰ παλλούσης καρδίας, μήπως ἀκούσῃ ἐρχόμενον τὸν φαέθοντα τοῦ Γρηγορίου. Ἡ ὥρα ὅμως κατὰ τὴν ὁποίαν ἤρχετο συνήθως παρῆλθε, καὶ μικρά τις ἀνησυχία κατέλαβε τὴν κόρην, ὅτε αἰφνιδίως εἰσῆλθε δρομαίως ἡ γραία Δάσκα (τροφός), ἣν ἠκολούθει ἀμαξηλάτης τις ἐκ Πετρουπόλεως.

— Παιδί μου, ἐφώνησεν ἡ γραία μακρόθεν, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς λέγει, ὅτι φέρει δι' ἐσὲ εἴδησιν, τὴν ὁποίαν διστάζει εἰς ἐμὲ νὰ εἴπῃ, καὶ θέλει μόνον μ' ἐσὲ νὰ ὁμιλήσῃ.

Ἐσφάδαξεν ἡ Ἰβανόβνα ὡς ὑπὸ ἠλεκτρικοῦ βληθεῖσα σπινθῆρος. Ἠσθάνθη ἐνστίκτως, ὅτι τοῦ Γρηγορίου μόνον ἀπεσταλμένος ἦτο καὶ ἐμάντευσεν, ὅτι δὲν ἔφερε καλὴν εἴδησιν. Βιάσασα ὅμως ἑαυτήν, προσῆλθεν ἡσύχως πρὸς τὸν εἰσερχόμενον καὶ ἠρώτησε αὐτὸν πονηρῶς παρατηροῦντα.

— Ὅταν σήμερον τὸ ἀπόγευμα, διηγεῖτο οὗτος . . . θὰ ἐδείκνυε δὲ τὸ μέγα τοῦ ναυαρχείου ὡρολόγιον δύω ὥρας, ἐπερνοῦσα πλησίον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ταχυδρομείου, μὲ ἐπροσκάλεσεν ἕνας νέος καὶ κομψὸς ἀξιωματικός. „Θέλεις νὰ κερδίσῃς αὐτὰ τὰ δέκα ρούβλια; μοῦ λέγει, εἶνε ἐδικά σου ἐὰν τὴν παραγγελίαν μου πιστῶς ἐκπληρώσῃς! Καὶ ταῦτα λέγων ὁ ἁμαξηλάτης ἀφῄρεσε τὸν πῖλόν του, καὶ ἐξαγαγὼν συνεπτυγμένον φύλλον χάρτου, ἐξηκολούθησε λέγων.“ Μοῦ ἔδωκεν αὐτὸ τὸ χαρτὶ καὶ νὰ ἔλθω ἐδῶ ὀγρήγορα ὅσον ἠμποροῦν τὰ ἄλογά μου καὶ νὰ τὸ δώσω εἰς τὴν δεσποινίδα Ἰβανόβναν Πετάρσκη.

Ἡ Ἰβανόβνα ἤνοιξε ταχέως τὸ γραμμάτιον. Ἡ καρδία της ἔπαλλε μέχρι διαρρήξεως, ὅταν εἶδεν, ὅτι ὀλίγας ἐμπεριεῖχε μόνον γραμμάς, ἐν μεγίστῃ βεβαίως γεγραμμένας σπουδῇ.

„Πρέπει κατὰ διαταγὴν τοῦ αὐτοκράτορος νὰ ἀναχωρήσω „ἀμέσως διὰ τὸν Καύκασον. Ἔχε πεποίθησιν εἰς ἐμέ, ὅ,τι καὶ ἂν „συμβῇ. Ὁ θεὸς ἂς σὲ λάβῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν του. Ὁ αἰωνίως „ἐδικός σου

Γρηγόριος“.

Κραυγὴ ἰσχυρὰ ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τῆς γραίας Δάσκας, δυνηθείσης ἐγκαίρως νὰ τρέξῃ καὶ λάβῃ εἰς τὰς ἀγκάλας της τὴν ταλαντευομένην Κυρίαν της.

— Τὰ πάντα κατεστράφησαν, ψιθυρίσασα ἡ Ἰβανόβνα, κατελήφθη ὑπὸ λιποθυμίας καὶ ἔκλεισαν οἱ δακρύβρεκτοι ὀφθαλμοί της . . . . . .

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτων ἐλάμβανε χώραν ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ τοῦ κόμητος Ἠλία σκηνή, οὐχὶ ὀλιγώτερον κρίσιμος. Περὶ τὴν μεσημβρίαν αἰφνιδίως προσκληθεὶς ὁ Κουπὲτζ (μεγαλέμπορος) Δημήτροβιτζ Πετάρσκης, μετέβη εἰς τὸ τοῦ κόμητος μέγαρον καὶ εἰσήχθη εἰς τὸ δωμάτιον αὐτοῦ.

Ὁ κόμης ἀπώθησε τὸν ἔμπορον θελήσαντα κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου νὰ ἀσπασθῇ ταπεινῶς τὸ ἄκρον τῆς ἐφεστρίδος του.

— Ὅτι πολὺ καλὸς πρὸς σὲ ὑπῆρξα, πολλοὶ μοῦ τὸ εἶπον, βλέπω ὅμως ὅτι σὺ καὶ οἱ ὅμοιοί σου δὲν δύνασθε νὰ ὑποφέρητε τὴν καλωσύνην, ἤρχησε λέγων. Ποῦ εἶνε ἡ βρῶμα, ἡ κόρη σου, ἡ ὁποία ἐτόλμησε νὰ σηκώσῃ 'μάτια πρὸς τὸν ἀνεψιόν μου;

— Πάτερ, ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ ὁ τρέμων δοῦλος, ὄχι ἡ Ἰβανόβνα . . . ὁ κόμης Γρηγόριος ἔχει . . . .

— Δὲν θέλω τίποτε νὰ μοῦ διηγηθῇς, ἀρκεῖ ὅτι ὁ ἀνεψιός μου τώρα εὑρίσκεται εἰς τὸν δρόμον τοῦ Καυκάσου καὶ δὲν θὰ σκεφθῇ πλέον διὰ τὴν θυγατέρα σου. Ξεύρεις, ὅτι ἔχω πολλὴν ὄρεξιν, τὴν θυγατέρα σου νὰ στείλω εἰς τὸ χωρίον μου καὶ νὰ τὴν στεφανώσω μὲ ὅποιον τύχει χωρικόν; Αὐτὸς θὰ τῆς βγάλῃ ἀπὸ μέσα της τὸν διάβολον τῆς ὑπερηφανείας!

Ὁ Πετάρσκης ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα — συγγνώμην, πάτερ, ἐκραύγασε . . . . . συγγνώμην . . . . . τὴν θυγατέρα μου, τὴν Ἰβανόβναν μου . . . . .

Ὁ κόμης Ἠλίας οὐδόλως εἶχε κατὰ νοῦν νὰ λάβῃ τοιαῦτα σκληρὰ μέτρα. Κατὰ τὴν γνώμην του ὅμως καὶ αὐτὸς καὶ ἡ κόρη του ἦσαν ἄξιοι ταπεινώσεως.

— Ἐξεπαίδευσες κάλλιστα τὴν κόρην σου, διότι εἶχες τὰ μέσα, ἐξηκολούθησε. Πολὺ λοιπὸν ξυνὸ θὰ τῆς φανῇ νὰ ζήσῃ εἰς σπῆτι χωρικοῦ κατακαπνισμένον, ἔχουσα πάντοτε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της τὸ ῥόπαλον τοῦ συζύγου τῆς. Ἔχω μίαν ἄλλην δι' αὐτὴν θέσιν. Ἡ ἐξαδέλφη μου, ἡ πριγκίπισσα Τόλλη, ἔγραφε σήμερον εἰς τὸν ἐπιστάτην, νὰ τῆς στείλῃ νέαν τινα καλὴν ὡς θαλαμηπόλον· ἑτοιμάσου λοιπόν, ὥστε σήμερον νὰ ἀναχωρήσῃ ἡ κόρη σου διὰ τὸ Κιέβον.

Τοῦ γέροντος οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπλημμύρησαν δακρύων. — Πάτερ, ἔλεγεν ἱκετεύων, ἄφησέ μου τὴν θυγατέρα μου. Καλλίτερον ἔχω μαζύ της νὰ ζητιανεύσω, παρὰ . . . . .

— Παρὰ νὰ κάμῃ αὐτό, τὸ ὁποῖον ὀφείλει· νὰ ὑπηρετήσῃ ἐμὲ καὶ τὴν οἰκογένειάν μου, θέλεις νὰ εἴπῃς. Φύλαξε τοὺς λόγους σου. Θὰ γείνῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπον.

Καὶ ὁ κόμης ἔθλιψε τὸν κωδωνίσκον, διατάξας νὰ προσέλθῃ ὁ ἐπιστάτης. — Φροντίσατε, ὅπως τὴν ἑσπέραν ταύτην σταλῇ ἡ Ἰβανόβνα Πετάρσκη εἰς Κιέβον πρὸς τὴν πριγκίπισσαν Τόλλη. Καλὸν θὰ εἶνε, νὰ τῆς δώσητε πιστόν τινα συνοδόν. Διὰ τὰ ἄλλα φροντίσατε σεῖς μετὰ τοῦ γέροντος καὶ ἀρκεῖ!“ Καὶ ἐν τῷ ὑπερηφάνῳ συναισθήματι, ὅτι ὑπῆρξε καὶ πάλιν ἀγαθὸς καὶ ἐπιεικής, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ λίαν εὐεργετικὸς κύριος, ἐστράφη ὅπως ἀνάψῃ καὶ πάλιν τὸ κατὰ τὴν συνομιλίαν ταύτην σβεσθὲν σιγάρον του.

Ἔξω ἥρπασε σπασμωδικῶς ὁ Πετάρσκης τὸν βραχίονα τοῦ ἐπιστάτου.

— Κύριε Βρετόλ, ἔλεγε στενάζων, δὲν γνωρίζετε καμμίαν βοήθειαν; Σᾶς δίδω ὅσα θέλετε χρήματα.

Ὁ κύριος Βρετὸλ ἀνέσεισε τοὺς ὤμους — Περίμενε, Δημήτροβιτζ, εἶνε ἡ μόνη συμβουλή, τὴν ὁποίαν δύναμαι νὰ δώσω. Ἐὰν θέλῃς νὰ ἦσαι εὐγνώμων, θὰ δώσω τοὐλάχιστον εἰς τὴν κόρην σου καθ' ὁδὸν καλόν τι συστατικόν, ὅπως μὴ τὴν ὑποδεχθῶσι κακῶς εἰς Κιέβον. Τώρα ἔλα εἰς τὸ δωμάτιόν μου ὅπως σκεφθῶμεν τί πρέπει νὰ γείνῃ!

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

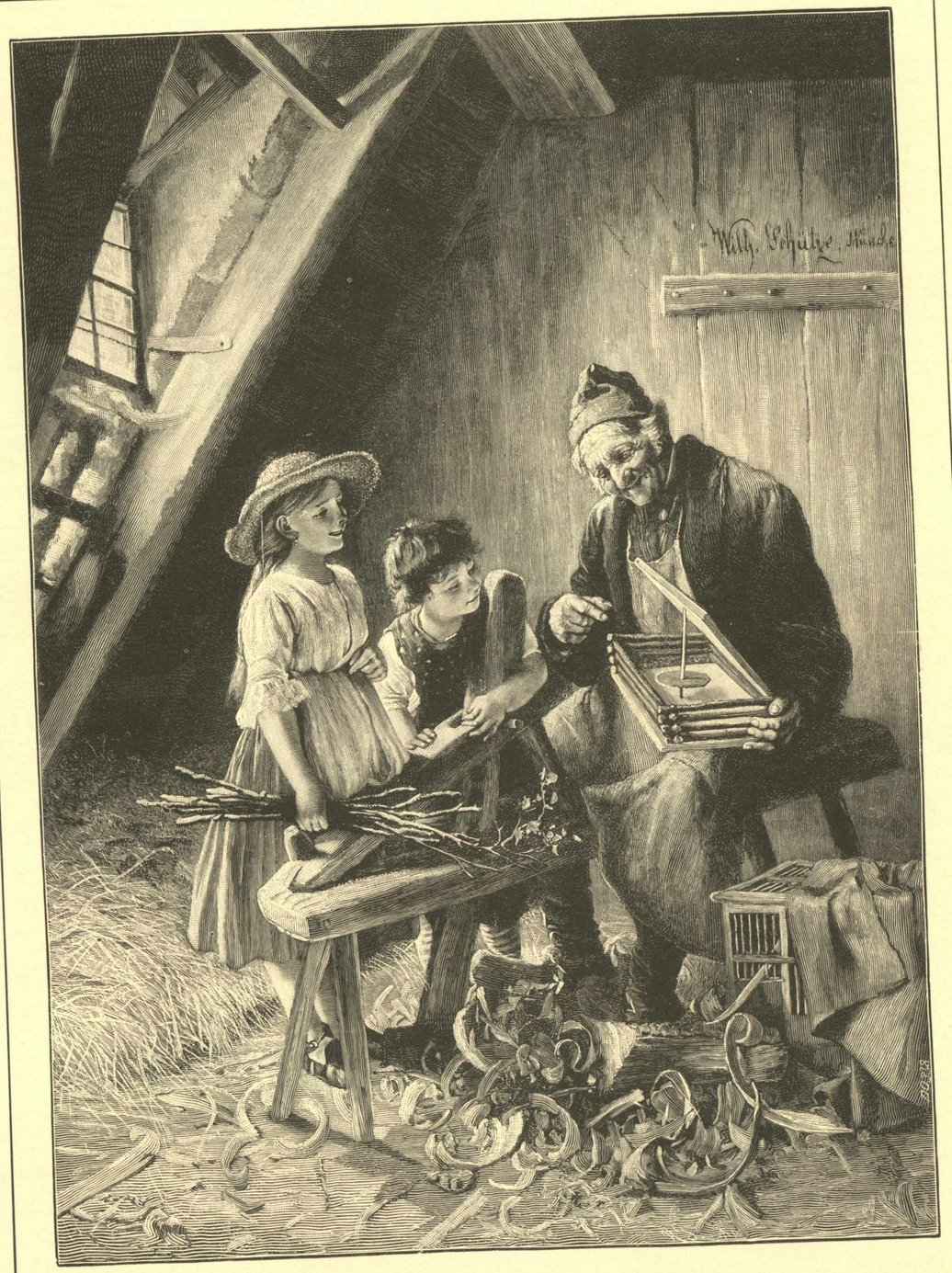

Ο ΠΤΗΝΟΘΗΡΑΣ.

Κατὰ τὴν ἐλαιογραφίαν τοῦ Γουλιέλμου Σιούτσε.

ΕΙΣ ΡΩΣΣΟΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΣ.

Ποικίλας ἀπό τινος καὶ λίαν ἐνδιαφερούσας δημοσιεύουσιν αἱ ἐφημερίδες πληροφορίας περὶ τοῦ διακεκριμένου ρώσσου συγγραφέως, τοῦ κόμητος Λέοντος Τολστόϊ. Ὁ ρῶσσος οὗτος Ρουσσώ, ὡς ἀποκαλοῦσιν αὐτὸν οἱ ἐν Γαλλίᾳ, ἐφελκύει ἀπὸ πολλοῦ τὴν προσοχὴν διά τε τὸν ἰδιωτικὸν αὐτοῦ βίον καὶ διὰ τὸν ὅλως ἰδιόρρυθμον χαρακτῆρα τῶν φιλολογικῶν αὐτοῦ ἔργων. Ὡς μῦθος ἐκλαμβάνεται ὑπὸ τῶν πολλῶν ἡ κυκλοφοροῦσα παράδοξος μὲν ἀλλὰ καὶ ἀληθεστάτη φήμη, ὅτι ὁ γαιοκτήμων τῆς Γιασνάγια Ποζλάνια διανέμεται ἀδελφικῶς τὴν ἑαυτοῦ περιουσίαν μετὰ τῶν πτωχῶν, ὅτι μετὰ τῶν χωρικῶν αὐτοῦ συζῇ ὡς ἁπλοῦς χωρικός, ὅτι τὰς ὥρας τῆς σχολῆς αὐτοῦ δαπανᾷ κατασκευάζων ἐμβάδας διὰ τοὺς μουζίκους, ὅτι ἀρέσκεται εἰς τὰ ἐθνικὰ φαγητὰ Schtschi καὶ Kascha καὶ ὅτι τὰ τέκνα αὐτοῦ ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν. Εἰς τὰ ποικίλα ὅμως περὶ τῶν ἕξεων τούτων, ἃς οἱ μὲν θεωροῦσιν ὡς φαντασιώδεις, ἕτεροι δὲ ὡς παραδοξοτροπίας, δι' ὧν ἐπιζητεῖ νὰ ἐπισπάσηται τὴν προσοχὴν τοῦ κόσμου, ὁ κόμης τίθησι πέρας διὰ τῆς πρὸ μακροῦ δημοσιευθείσης αὐτογραφίας αὐτοῦ, ἐν ᾗ ἁπλούστατα κηρύττει, ὅτι ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ προτίθεται νὰ ἐφαρμόζῃ διὰ τῆς πράξεως τὰς θεωρίας καὶ τὰ φρονήματα αὐτοῦ καὶ νὰ ἴδῃ, ἔστω καὶ ἐν τῷ στενῷ κύκλῳ τοῦ ἰδίου οἴκου, τὰς ἰδέας αὐτοῦ πραγματοποιουμένας.

Καὶ πανταχοῦ μὲν ὁ κόμης Τολστοὴ θὰ ἦτο παράδοξον φαινόμενον, ἰδίᾳ ὅμως ἐν Ρωσσίᾳ, ἔνθα αἱ κοινωνικαὶ ἀνωμαλίαι εἰσὶ πολλῷ σοβαρώτεραι ἢ ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ καὶ ἔνθα παρὰ τὴν δουλοπρεπῆ ὑποταγὴν ἀπαντᾷ τις τὴν πυρετώδη δίψαν εἰς ἀνατροπὰς καὶ στασιάσεις· ἐν τῇ χώρᾳ λοιπὸν ταύτῃ, ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι ἔμελλεν ὁ φιλάνθρωπος κόμης ν' ἀντιληφθῇ κάλλιον ἢ ἄλλαχοῦ τὰς μαστιζούσας τὸ κοινωνικὸν σῶμα πληγάς, καὶ τὴν ἐπιδώσειν αὐτῶν ἐν τῷ ἰδίῳ κύκλῳ νὰ ἐπιδιώξῃ. Καὶ ἐπιδιώκει ἀληθῶς τὸ ἔργον τοῦτο μετ' ἀγνῆς προθέσεως, λεπτῆς εὐαισθησίας, ἀπεριγράπτου ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον καὶ σταθερᾶς ἀποφάσεως πρὸς ἐπιτέλεσιν παντὸς ὅ,τι ὡς ἀδελφικὸν ὑπολαμβάνει καθῆκον, ἀμερίμνων ἂν ἡ μεμονωμένη αὐτοῦ ἐνέργεια ἀποβαίνει εἰς ἐλάχιστον βαθμὸν ἐπωφελής, ὡς ἡ σταγὼν ἀφανιζόμενη ἐν τῷ ὠκεανῷ.

Ἐν τῇ αὐτοβιογραφίᾳ αὐτοῦ ὁ κόμης δὲν ἀκολουθεῖ τὸν εἰθισμένον ἐν ταῖς τοιούτοις εἴδοις συγγραφαῖς τύπον. Ἀποφεύγει πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ περιβάλῃ αὐτὸν δι' ἀΐλης, δὲν ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν, οὐδὲ τοὺς φίλους ἐπαινεῖ· οὐδεμίαν εἰς ἑαυτὸν ἀποδίδει σημασίαν ἢ σπουδαιότητα καὶ περὶ ἑαυτοῦ ὁμιλεῖ ὡς περὶ ὀργάνου, δι' οὗ ἐκτελεῖται ἡ πραγμάτωσις εὐγενοῦς τινος σκοποῦ.

Τοῦ βιβλίου αὐτοῦ κατάρχεται ὁ κόμης Τολστόϊ διὰ τῶν ἑξῆς ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου ῥημάτων.

„Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες, τί οὖν ποιήσομεν; ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς. Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω·"

Ἀφηγεῖται δὲ ἐφεξῆς πῶς τὴν ἐν ταῖς προταχθείσαις ταύταις τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου λέξεσιν ἐκφραζομένην ἰδέαν, ἥτις ἦν ἔμφυτος αὐτῷ, ἐνίσχυσεν ἡ κατὰ τὸ 1881 εἰς Μόσχαν μετάβασις αὐτοῦ· ἐν τῷ θορυβώδει καὶ πολυμερίμνῳ βίῳ τοῦ συρφετώδους ὄχλου τῆς μεγαλουπόλεως ἐκείνης ὁ κόμης ἐγνώρισεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν πενίαν· πολλάκις οἱ ὑπ' αὐτοῦ δαψιλῶς εὐεργετούμενοι ἐφάνησαν ἀγνώμονες, ἄλλοτε τὰ ἐλέῃ αὐτοῦ, δι' ὧν ἐπεζήτει νὰ ἐπαναγάγῃ ψωμοζήτας εἰς τὴν ἔντιμον ἐργασίαν περιήρχοντο εἰς χεῖρας ἀναξίων βοηθείας ὀκνηρῶν· ἀλλὰ ταῦτα οὐδαμῶς ἀπεγοήτευσαν, οὐδ' ἠλλοίωσαν τὸν πρὸς τοὺς ἀληθῶς πάσχοντας βαθὺν αὐτοῦ οἶκτον· ἡ χειρίστη ἀνηθικότης προὐξένει αὐτῷ οὐχὶ βδελυγμόν, ἀλλ' ἀθυμίαν, καὶ ἐθρήνει ἐξ ἴσου διὰ τὰς ταλαιπωρίας καὶ τὰ δεινὰ, ὅσον καὶ διὰ τὴν πώρωσιν καὶ ἐξαχρείωσιν τῶν ἀνθρώπων, πανταχοῦ δὲ ὅπου τὸ εἰδεχθὲς τῆς πενίας φάσμα παρεκάθητο, ὁ κόμης παρίστατο μάρτυς καὶ ἀρωγός· ἐπεσκέπτετο τὰ νυκτερινὰ ἄσυλα τῶν ἐγκαταλελειμμένων καὶ ἀστέγων καὶ διεπυνθάνετο τὰ κατὰ τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ δεινοπαθήματα αὐτῶν. Ἀλλὰ τὰ ὑλικὰ αὐτοῦ μέσα δὲν θὰ ἐξήρκουν πρὸς καταπολέμησιν τῆς πολυκεφάλου Ὕδρας, καὶ ἂν ἔτι ἐπετύγχανε τῆς συνδρομῆς τῶν φιλανθρώπων, ἣν ἐπεκαλέσθη, οὐ μόνον διὰ τὸ ἀπειροπληθὲς τῶν στρατιῶν τῶν πενομένων, ἀλλὰ καὶ διότι ἀπῃτεῖτο συστηματική τις μέθοδος ἐν τῇ παροχῇ τῆς βοηθείας καὶ τὴν μέθοδον ταύτην ἐπεχείρησε νὰ καταρτίσῃ, ποιησάμενος τῇ συνδρομῇ φίλων του σπουδαστῶν ἐν Μόσχᾳ εἶδος ἀπογραφῆς τῶν πτωχῶν, ὧν ὁ ἐν Μόσχᾳ ἀριθμὸς ἀνήρχετο εἰς 50 χιλιάδας. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀπογραφῆς ἔμελλε νὰ ὑπολογίσῃ τὸ ποσόν, ὅπερ ἀ' ἀπῃτεῖτο ἵνα προσέλθῃ ἀρωγὸς εἰς πάντας τὸ δὲ ποσὸν τοῦτο διενοεῖτο νὰ συμπληρώσῃ ἐκ τῆς ἰδίας περιουσίας καὶ ἐξ ἄλλων δωρεῶν. Τοὺς πτωχοὺς διῄρεσε πρὸς πλειστέραν διευκόλυνσιν τῶν φιλανθρωπικῶν αὐτοῦ σχεδίων εἰς τρεῖς κατηγορίας· εἰς πτωχεύσαντας καὶ ἐπιθυμοῦντας διὰ τῆς ἐργασίας ν' ἀνακύψωσιν ἐκ τῆς ἐνδείας, εἰς ἀποπλανηθείσας γυναῖκας καὶ εἰς παιδία ἀπροστάτευτα.

Πλὴν ταχέως κατενόησεν ὁ φιλάνθρωπος κόμης, ὅτι ἡ τοῦ φοβεροῦ τούτου κοινωνικοῦ ζητήματος λύσις δὲν ἦτο ἔργον ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας οὐδὲ, ἠδύνατο διὰ μόνου τοῦ χρυσοῦ νὰ ἐπιτευχθῇ. Ὁ Τολστόϊ συνήντησε πτωχούς, οὓς ἦτο ἀδύνατον νὰ βοηθήσῃ· οἱ μὲν τούτων μετήρχοντο τὴν ἐπαιτείαν ὡς ἐπάγγελμα, ἕτεροι δὲ συγκατελέγοντο ἐν τοῖς πτωχοῖς διότι εἰς τὰς ἀναλόγους τῆς θέσεως αὐτῶν ἀνάγκας τοῦ βίου ἦν ἀδύνατον νὰ ἐπαρκέσωσιν αἱ πρόσοδοι αὐτῶν· ὁ κόμης ἐπείσθη ἐκ τῆς πείρας τοῦ εἴδους τούτου τῆς πενίας, ἥτις ἐστὶ καὶ ἡ εὐρύτερον μαστίζουσα τὰς κοινωνικὰς τάξεις, ὅτι πρὸς θεραπείαν ῥιζικὴν τοῦ κακοῦ τούτου πᾶσα ἐνέργεια ἔδει νὰ τείνῃ εἰς τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν τάξεων τούτων ἀπὸ τῶν περιττῶν ἀναγκῶν, ὅπερ ἦν ἔργον ὁλοκλήρων γενεῶν· πᾶσα ἄλλη βοήθεια, ὡς προσωρινὴς ἀνακουφίσεως ἔργον, μικρὰν βεβαίως εἶχεν ἀξίαν. Πλὴν τούτου ὁ εὐγενὴς καὶ πεφωτισμένος κόμης ἐκ πείρας καὶ ἀντιλήψεως διηκρίβωσεν ὅτι εἰς πλείστας περιστάσεις ἡ χρηματικὴ βοήθεια δὲν ἀπέφερε τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα, καθόσον πλῆθος ὑπάρχει πενήτων μετὰ τρόμου ἀποφεύγον τοὺς μόχθους καὶ τὴν ἐργασίαν προτιμῶν νὰ ζῇ ἀναλώμασιν ἄλλων· τὴν τάξιν ταύτην ἐθεώρει ὁ κόμης ὡς τὴν μεγίστην κοινωνικὴν πληγήν.

Μετὰ τὴν ματαίωσιν τοῦ εὐγενοῦς σχεδίου του ὁ κόμης Τολστόϊ ἀπεσύρθη εἰς τὰ κτήματα αὐτοῦ μετὰ τῆς πεποιθήσεως ὅτι ὁ πλοῦτος δὲν συντελεῖ ἀρκούντως εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τῆς μάστιγος τῆς πτωχείας, καὶ φρονῶν, ὅτι ὁ πλούσιος δέον νὰ ὑποθάλπῃ καὶ διεγείρῃ τὴν πρὸς τὴν ἐργασίαν δρεξιν, ἀποξενούμενος αὐτὸς τοῦ πλούτου καὶ ἑαυτὸν παρέχων ὑπογραμμὸν φιλοπονίας ἅμα καὶ εὐποιΐας. Τὴν θεωρίαν ταύτην ἐξακολουθεῖ ἔκτοτε ἐφαρμόζων· ἐπιδιώκει τὴν πραγμάτωσιν κοινωνικοφιλανθρωπικοῦ ὀνειροπολήματος καὶ δὴ ἰδίοις ἀναλώμασι. Συχνάκις ἐν τῇ αὐτοβιογραφίᾳ του καταφέρεται καθ' ἑαυτοῦ συγκρίνων τὸν βίον αὐτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν πρὸς τὸν βίον τῶν πτωχῶν καὶ τῶν πενήτων. Τὴν ἐν τῷ κόσμῳ βασιλεύουσαν ἀνισότητα ἔν τε τοῖς πόνοις καὶ ταῖς ἀπολαύσεσιν θεωρεῖ ὡς φρικτὸν δυστύχημα, ὅπερ ἕκαστος πλούσιος ὀφείλει νὰ μετριάζῃ ἐν τῷ ἰδίῳ κύκλῳ, ἀπαρνούμενος ὅσον ἔνεστι πλείους περιττὰς ἀνέσεις καὶ ἡδονὰς καὶ εἰς θυσίας ὑποβαλλόμενος. Κατακρίνει ἑαυτόν, ὡσεὶ ἐπρόκειτο περὶ τρίτου προσώπου, ὅτι λαμβάνει ἀμοιβὴν διὰ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ καὶ ὅτι τὰ χρήματα χρησιμοποιεῖ ὅπως ἄλλοι ὑποβάλλωνται εἰς βαρείας ἐργασίας γλίσχρως ἀμειβόμενοι, καταδικάζων οὕτω ἐμμέσως τὸ κρατοῦν σύστημα τῆς ὑπὸ τῶν γαιοκτημόνων ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἱδρώτων τῶν πτωχῶν ἐργατῶν πρὸς ἀκόρεστον πλουτισμόν· κατ' αὐτὸν ἡ εὐδαιμονία ἔγκειται ἐν τῇ προσωπικῇ ἐργασίᾳ· τὸ νὰ ἐκτελῇ δέ τις ταύτην

χωρὶς νὰ θησαυρίζῃ θεωρεῖ ὡς καθῆκον. Ἡ πολυτέλεια εἶνε ἀφόρητος μάστιξ διὰ τὸν ῥώσσον φιλάνθρωπον· ὁμιλεῖ μετὰ πικρίας περὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ τῶν πλουσίων καὶ τῶν ἀποκλήρων τῆς τύχης μεγάλων ἀντιθέσεων καὶ ἐν τῇ αὐστηρᾷ αὐτοῦ εἰλικρινείᾳ οὐδὲ τῶν οἰκείων αὐτῷ φείδεται. Ἐσπέραν τινὰ παρατυχὼν κατὰ τὴν ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας σύλληψιν ἀνηθίκων γυναικῶν, ἐπιστρέφει εἰς τὸν οἶκον του καὶ πληροφορεῖται περὶ τῶν θυγατέρων του ὅτι ὑπνώττουσι μακαρίως καὶ βαθέως πρὸ μικροῦ ἐπανακάμψασαι ἔκ τινος ἐσπερίδος, ὅπου διεσκέδασαν . . . . Ἄλλοτε διέρχεται τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ διαδρόμους, ὅθεν ἀνάπτονται αἱ θερμάστραι· „Ὁ Μουζίκος, λέγει ὁ κόμης, θέτει ξύλα εἰς τὴν θερμάστραν, ἥτις θερμαίνει τὸ δωμάτιον τοῦ υἱοῦ μου. Κροῦω τὴν θύραν του ἀλλ' οὐδεμία φωνὴ οὐδὲ ἀκρόασις καὶ ὅμως εἶνε ἐνδεκάτη ὥρα πρὸ μεσημβρίας· Ἰδοὺ λοιπὸν νέος δεκακαταετὴς καὶ ὑγιὴς ὅστις κοιμᾶται καὶ τὴν ἡμέραν ἀκόμη. Ὁ μουζίκος, ἄνθρωπος ὡς αὐτός, ἠγέρθη πρὸ τῆς ἡμέρας εἰργάσθη ἐπιμελῶς, αἱ θερμάστραι καίουν ἀδιακόπως καὶ ὁ υἱός μου κοιμᾶται ἀκόμη. Ἐπεθύμουν, προστίθησιν ὁ κόμης, νὰ ἐμποδίσω τὸν μουζίκον τοῦ νὰ προσθέτῃ ξύλα εἰς τὴν θερμάστραν, ἵνα μὴ μαλθακύνηται ὁ ὀκνηρὸς οὗτος . . . ." Ὁ Τολστόϊ μέμφεται ἑαυτοῦ ὁμιλῶν περὶ τῆς εὐπραγίας του, τῶν μηλωτῶν του, τοῦ οἴκου του, τῆς διαίτης του κλπ, χλευάζει δὲ καὶ αὐτάς του τὰς εὐεργεσίας ὁμολογῶν ὅτι ὑπῆρξεν ἐποχή, καθ' ἣν ἤλεει κατὰ προτίμησιν ἐπὶ παρουσίᾳ ἄλλων.

Εἶνε λίαν παράδοξον ὅτι σπουδαῖος συγγραφεύς, ὡς ὁ κόμης Τολστόϊ οὐδεμίαν ἀποδίδει σημασίαν εἰς τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν· ἀναγνωρίζει μόνον πᾶν ὅ,τι ἐπιτελοῦσιν αἱ χεῖρες καὶ μολονότι προσπαθεῖ τὴν φιλολογικὴν του ἐργασίαν διὰ χειρονακτικῶν νὰ ἐξισώσῃ ἐνασχολήσεων, οὐχ ἧττον ὀλίγον εἶνε μεθ' ἑαυτοῦ ἠγχαριστημένος· ἀδυνατεῖ νὰ κατανοήσῃ ὅτι δύναταί τις νὰ φάγῃ εὐαρέστως, ὅταν ἀναλογίζηται ὅτι ἄλλους μαστίζει ἡ πεῖνα· θεωρεῖ ἑαυτὸν ἔνοχον τῶν ἐγκλημάτων ἅτινα ἐν τῇ κοινωνικῇ καταστάσει, ἥτις ἄρχει, ἀπέβησαν ἀναπόφευκτα· ἡ κατάστασις αὕτη θὰ ἐξακολουθῇ, λέγει, ἐφ ὅσον ἐγὼ μὲν ἄφθονα ἔχω τὰ τρόφιμα, ἄλλοι δὲ στεροῦνται καὶ τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀπολύτως ἀναγκαίων. Ὁ Τολστόϊ βδελύσσεται τὴν ὑφισταμένην κοινωνικὴν κατάστασιν, ἀλλ' ἀποδοκιμάζει τὴν ἐφαρμογὴν βιαίων μέτρων πρὸς μεταβολὴν αὐτῆς. Ἀπαιτεῖ τὸν ἀφοπλισμὸν τῶν στρατιῶν καὶ τὴν κατάργησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς. Ἐν τῷ ἰδανικῷ αὐτοῦ κράτει βασιλεύει ἡ ἀγάπη ἥτις καὶ μόνη κατ' αὐτὸν δέον νὰ πειθαναγκάσῃ τὸν πλούσιον, ἵν ἀποτίσῃ τὴν πρὸς τοὺς πένητας ὀφειλήν του.

ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ.

Ο ΠΤΗΝΟΘΗΡΑΣ.

Πάντες γινώσκουσιν ὑπὸ ποίας καταλαμβάνονται οἱ παῖδες ἐν ὥρᾳ φθινοπώρου μανίας τοῦ συλλαμβάνειν δι' ἰξῶν καὶ παγίδων τὰ πρὸς ἀποδημίαν ἑτοιμαζόμενα τότε μικρὰ πτηνά· ὑπάρχουσιν ἑκαστοχοῦ ποικίλα μέσα δι' ὧν ταῦτα συλλαμβάνονται καὶ πολλοὶ οἱ κερδαίνοντες τὸν ἄρτον αὐτῶν διὰ τῆς πωλήσεως μικρῶν ᾠδικῶν πτηνῶν, κλοβῶν καὶ παγίδων· Τούτων εἷς εἶνε καὶ ὁ γέρων πτηνοθήρας ὅστις εἰς τὰ προσελθόντα τοῦ χωρίου παιδία δεικνύει τὸν τρόπον, καθ' ὃν πρέπει νὰ στηθῇ ἡ παγὶς πρὸς σύλληψιν τοῦ πτηνοῦ. Μετὰ πόσης ἀφελοῦς περιεργείας καὶ φαιδρᾶς εὐαρεσκείας θεῶνται τὰ μικρὰ κοράσια τὸ ὑπὸ τοῦ πεπειραμένου γέροντος κατασκευασθὲν ἔντεχνον πρὸς θήραν πτηνῶν καὶ ἅμα ἁπλοῦν μέσον. — Ἐν τῇ ἐπεξεργασίᾳ τῶν φυσιογνωμιῶν καὶ τῶν χαρακτήρων οὐδὲν εὑρίσκει ὁ θεατὴς τὸ ἐπιλήψιμον κατὰ τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν πιστὴν τοῦ φυσικοῦ ἐξείκονισιν· ὁ τύπος τοῦ γέροντος πτηνοθήρα ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα καὶ ἐν τῷ συνόλῳ εἶνε ἐπιτυχέστατος, ὡς καὶ ἡ παράστασις τῆς παιδικῆς δροσερότητος καὶ τῆς θελκτικῆς κατὰ τὸ ἦθος καὶ τὴν στάσιν ἀφελείας τῶν μικρῶν κορασίδων. Ὁμολογουμένως ἡ θεία τοῦ Ἀπελλοῦ τέχνη τόσον εἰς τὰ ἐλαφρὰ καὶ παιγνιώδη ἐπεισόδια ὅσον καὶ εἰς τὰς μεγάλας καὶ σοβαρὰς ὑποθέσεις, εὑρίσκει τὸν κατάλληλον χῶρον, ἵνα διατρανώσῃ τὴν τελειότητα αὐτῆς καὶ τὰς λεπτότητας τῶν χρωστήρων της ἐν τῇ πιστῇ τῆς φύσεως ἀπομιμήσει.

ΣΠΟΥΔΑΙΟΝ ΜΥΣΤΙΚΟΝ.

„Εὑρίσκει τις, λέγει που, ὁ ἀθάνατος Βίκτωρ Οὐγκὼ γονεῖς μὴ ἀγαπῶντας τὰ τέκνα των, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχουσι πάπποι ἢ μάμμαι μὴ λατρεύοντες τῶν τέκνων των τὰ τέκνα·" Τὴν ἀδυναμίαν αὐτῶν ταύτην γινώσκουσι κάλλιστα νὰ ἐκμεταλλεύωνται οἱ μικροὶ ἔγγονοι· δι' ἑνὸς φιλήματος ἢ διὰ τρυφεροῦ ἀγκαλισμοῦ κατορθοῦσιν ἀκόπως ὅ,τι ἄλλοι τοῖς ἠρνήθησαν· ἀλλ' ἂν ἡ γραῖα μάμμη τρελλαίνεται διὰ τὰ ἐγγονάκια καὶ ταῦτα δὲν ὑπολείπονται συνήθως εἰς τὴν ἀμοιβαιότητα τῆς στοργῆς. Ἐν ᾧ ἡ μήτηρ ἀσχολεῖται εἰς τὰ τοῦ οἴκου, ἡ γαμὰ περισυνάγει τὰ μικρά, ἅτινα τὴν χαρμονὴν καὶ τὴν τέρψιν ἀποτελοῦσι τῶν τελευταίων της ἐτῶν, καὶ κατατρίβει ὁλοκλήρους ὥρας μετ' αὐτῶν, ὁτὲ μὲν μύθους αὐτοῖς διηγουμένη, ὁτὲ δὲ παραινοῦσα καὶ διδάσκουσα· συχνάκις τῆς μάμμης ἡ παρέμβασις, μετριάζει τῶν γονέων τὴν αὐστηρότητα ἐπὶ τοῖς γενομένοις ἀτακτήμασι καὶ σπανίως φαίνεται ἀνένδοτος εἰς τὰς ἐπαναλημμένας τῶν μικρῶν αἰτήσεις.

Ἐν τῇ χαριεστάτῃ ταύτῃ εἰκόνι ἡ φυσικότης τοῦ συμπλέγματος τῶν δύο προσώπων, τῆς μικρᾶς ἐγγονῆς καὶ τῆς ἀκροωμένης αὐτὴν μάμμης γοητεύει ἀληθῶς τὸν θεατήν. Ὁποῖον μυστήριον ἀγάπης ἐν τῇ ζωηρᾷ τῆς μορφῆς καὶ τῆς ἡλικίας ἀντιθέσει! Μετὰ θάρρους σπεύδει ν' ἀνακοινώσῃ ἡ μικρὰ τὸ σπουδαῖον μυστικόν της εἰς τὴν μάμμην. δύο, τρία σακχαρωτὰ ἐκ τῶν ἐν τῷ ἐρμαρίῳ, ὀλίγα κάρυα ἢ ἐν μῆλον εἶναι βεβαίως τὸ ἀντικείμενον τοῦ μεγάλου τούτου μυστικοῦ· ἀλλὰ ποίους ἄραγε τρυφερότητος θησαυροὺς ἐπιδαψιλεύει ἡ κολακευτικὴ τῆς παιδὸς γλῶσσα, ἵνα φαιδρύνῃ οὕτω τῆς μάμμης τὸ πρόσωπον, ἥτις μαντεύει μὲν τὴν αἴτησιν ἀλλὰ θέλγεται νὰ τὴν ἀκούῃ ἐπαναλαμβανομένην; Οὐ τὴν τυχοῦσαν τέχνην μαρτυροῦσιν ἥ τε φυσικωτάτη τῶν προσώπων στάσις καὶ ἡ ἔκφρασις ὡς καὶ τὰ καθ' ἕκαστα τῶν χαρακτήρων καὶ τῆς περιβολῆς αὐτῶν, πᾶσα δὲ ἐν τῇ αἰθούσῃ λεπτομέρεια προστίθησί τι εἰς τὴν ἐμποιουμένην τῷ θεατῇ φαιδρὰν ἐντύπωσιν, δι' ἣν οὐ μικρὸν συμβάλλεται καὶ ἡ τοῦ κομψοῦ γαλιδέως, παίζοντος μὲ τῆς μάμμης τὴν τολύπην, ἐν ᾧ πέραν παρὰ τὴν ἑστίαν, τὴν προσφιλῆ της θέσιν, μεγάλη γαλῆ θεᾶται ὑπερηφάνως τοῦ μικροῦ τὴν ζωηρὰν φιλοπραγμοσύνην.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΑ.

Γνωστὸν ὅτι ἐν τῷ ἐν Παρισίοις Jardin d'acclimatation, διατηροῦνται ἀπό τινων ἐτῶν ἐν ἄλλοις καὶ Ὀττεντότοι περὶ ὧν παρέχομέν τινας ἀξίας προσοχῆς πληροφορίας.

Τῶν ἐν τῷ ἱδρύματι τούτῳ τῆς γαλλικῆς μητροπόλεως Ὀττεντότων ὁ ἀριθμὸς ἀνέρχεται εἰς δέκα καὶ τρεῖς, ὧν ἓξ ἄνδρες, πέντε γυναῖκες καὶ δύο παιδία. Ὁ πρῶτος τούτων καλούμενος Jacob εἶναι ἀνὴρ τεσσαρακοντούτης ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὴν γυναῖκα του Esther ἡλικίας 35 ἐτῶν, ἥτις ἔσχεν ὀκτὼ τέκνα, ὧν δύο κοράσια. Οἱ λοιποὶ ἄνδρες καλοῦνται Ἠλίας, Ἀπρίλ Μούχ, Ἰακὼβ Μούχ, Ἱερεμίας καὶ Κλάσο Βράουμ, πάντες ἄγαμοι ἡλικίας 25—40 ἐτῶν. Τῶν γυναικῶν ἡ ἡλικία ποικίλει ἀπὸ τοῦ $16^{\circ\circ}$—$45^{\circ\circ}$ ἔτους. Κατὰ τὸ ἀνάστημα οἱ Ὀττεντότοι κατατάσσονται ἐν ταῖς φυλαῖς ταῖς ἔλασσον τοῦ μετρίου ἐχούσαις ἀνάστημα, ἤτοι κάτω τῶν 1650 χιλ. τοῦ μέτρου. τὸ δὲ μέσον παρὰ τοῖς ἡμετέροις Ὀττεντότοις ἀνάστημα εἶνε 1626 χιλ. τοῦ μέτρου. Οἱ ἄνδρες εἰσὶ μᾶλλον ἰσχνοὶ τὴν ὄψιν, μωώδεις καὶ εὐκίνητοι. Ἀλλὰ παρὰ ταῖς γυναιξὶ παρατηρεῖ τις τερατώδη σχεδὸν πολυσαρκίαν καὶ ὑπερβάλλουσαν τῶν γλουτῶν ἀνάπτυξιν, καθιστῶσαν τὴν χώραν τῆς λεκάνης καὶ τὰ κάτω ἄκρα ὅμοια σχεδὸν πρὸς τὰ τῶν προσβεβλημένων ὑπὸ ἐλεφαντιάσεως· ἡ ἰδιάζουσα αὕτη σωματικὴ ἀνωμαλία καλεῖται ὑπὸ τῶν ἀνθρωπολόγων steatopygia ὑφίσταται δὲ παρὰ πάσαις ταῖς γυναιξὶ τῶν Ὀττεντότων, ἀλλ' ἡ ἀνάπτυξις αὐτῆς εἶνε διάφορος καὶ χωρεῖ αὐξάνουσα σὺν τῇ ἡλικίᾳ. Τῆς ἐπιδερμίδος τὸ χρῶμα εἶνε ποικίλον παρ' αὐτοῖς, ἐν γένει ὅμως εἶνε μελανοκίτρινον παρουσιάζον ποικίλας παραλλαγάς· τὸ δὲ τῶν γυναικῶν εἶνε ἐρυθροκίτρινον. Ἡ κόμη τῶν Ὀττεντότων εἶνε ὁμοία τῇ τῶν νέγρων τοῦ Σουδάν· οἱ ἄνδρες σπανιωτάτας φέρουσιν ἐν τῷ πώγωνι τρίχας· ἡ ῥὶς ἐν γένει πλατεῖα καθ' ὑπερβολήν, τὸ δὲ στόμα τῶν μὲν ἀνδρῶν μέτριον, εὐρύτατον ὅμως καὶ μὲ παχύτατα χείλη παρὰ ταῖς γυναιξί.

ΣΠΟΥΔΑΙΟΝ ΜΥΣΤΙΚΟΝ.
Κατὰ τὴν ἐλαιογραφίαν τοῦ Χ. Βέρνερ.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Liebig ὁ μέγας γερμανὸς χημικὸς ἀπεφήνατό ποτε ὅτι ὁ ἀσφαλέστατος γνώμων τοῦ βαθμοῦ τοῦ πολιτισμοῦ ἔθνους τινος εἶνε ἡ ὑπ' αὐτοῦ καταναλισκομένη ποσότης σάπωνος. Ἀναμφιβόλως ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ὁ σάπων ἠδύνατο κάλλιστα νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ καταλληλότερον μέτρον τοῦ πολιτισμοῦ, οὐχ ἧττον ἐν τῇ ἐποχῇ ἡμῶν ἡ παραγωγὴ καὶ ἰδίως ἡ κατανάλωσις τοῦ χάρτου θεωρεῖται ὡς ὁ καταλληλότερος γνώμων πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς καταστάσεως τοῦ πολιτισμοῦ τῶν διαφόρων ἐθνῶν. Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν παραγόντων τὸν χάρτην κρατῶν εὕρηνται αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, ἔνθα κατασκευάζονται ἐτησίως οὐχὶ ὀλιγώτερα τῶν 207.000.000 χιλιογράμμων ἢ 207.000 τόννων. Ἕπεται ταύταις ἡ Γερμανία ἧς ἡ παραγωγὴ ἀνέρχεται εἰς 203.600 τόννους, ἡ Ἀγγλία κατασκευάζει 180.900 τόννους ἐτησίως, ἡ Γαλλία 133.200, ἡ Αὐστρία 97.200, ἡ Ἰταλία 50.600, ἡ Ρωσσία 32.400, ἡ Ἱσπανία 30 600. Τὸ Βέλγιον παρὰ τὴν σμικρότητα τῆς ἐκτάσεως αὐτοῦ 24.300 τόννους, ἡ Ἐλβετία 14.400, ἡ Σουηδία 13.500· αἱ Κάτω χῶραι καὶ ἡ Πορτογαλλία ἀνὰ 7200 καὶ τέλος, ἡ Δανία 4500. Ἡ Ἑλλάς, Ρουμανία καὶ Τουρκία στεροῦνται σχεδὸν χαρτοποιΐων καὶ εἰσάγουσιν ἐτησίως 11.700 τόννους χάρτου. Ἡ Ἀσία, Ἀφρική, Αὐστραλία, Νότιος Ἀμερικὴ καὶ ὁ Καναδᾶς παράγουσιν ὁμοῦ ἐν ὅλῳ 11.700 τόννους καὶ κατὰ συνέπειαν εἰσὶν ἠγαγκασμένα τὰ κράτη ταῦτα νὰ εἰσάγωσι πλείους τῶν 20.000 τόννων ἐτησίως. Ἡ ὅλη παραγωγὴ τῶν μνησθέντων κρατῶν ἀνέρχεται εἰς 1.026.000 τόννους. Λίαν ἐνδιαφέρουσα ἀποβαίνει ἡ γνῶσις τοῦ εἰς ἕκαστον ἔθνος ἀναλογοῦντος ποσοῦ τῆς καταναλώσεως. Ἡ Ἀγγλία καὶ αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς εὑρίσκονται ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀνωτάτης βαθμίδος. Ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὸν πληθυσμὸν καταναλίσκουσι τὰ εἰρημένα κράτη 5 χιλιόγραμμα χάρτου κατ' ἔτος καὶ κατ' ἄτομον. Τὸ αὐτὸ σχεδὸν ποσόν, ἤτοι 4.76 χιλιόγραμμα, ἀναλογοῦσιν ἐν Γερμανίᾳ κατ' ἄτομον. Εἶτα ἀκολουθεῖ ἡ Ἑλβετία, ἧς ἡ κατ' ἄτομον κατανάλωσις ἐντὸς ἔτους εἶναι 4.54, ἡ τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Βελγίου εἶνε 3.63, ἡ τῶν Κάτω χωρῶν 2.72, τῆς Αὐστρίας 2.41, τῆς Ἰταλίας, Σουηδίας καὶ Πορτογαλλίας 1.8 χιλιόγραμ. κατ' ἄτομον. Ἡ σπουδαιότης τῶν ἀριθμῶν τούτων καταφαίνεται ὁπόταν ὑπολογίσωμεν τὴν ὁλικὴν ἀξίαν τοῦ χάρτου, διότι τοιούτους ἀριθμοὺς ἀπαντῶμεν μόνον εἰς ἀστρονομικοὺς ὑπολογισμούς.

* * *

Τὸ ῥιπίδιον τῆς Patti. Ἡ περιώνυμος ἀοιδὸς Patti κέκτηται ῥιπίδιον ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὕρηνται αὐτόγραφα ὅλων τῶν Μοναρχῶν τῆς Εὐρώπης.

* * *

Ἡ δουλεία ἐν Βρασιλίᾳ. Ἡ ἐν Βρασιλίᾳ καταργησις τῆς σωματεμπορίας ἐπῆλθε τρεῖς ὅλας δεκαετηρίδας βραδύτερον ἢ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις. Ἐν ὁπάσῃ τῇ βρασιλιανῇ αὐτοκρατορίᾳ ζῶσι νῦν 1.100.000 δοῦλοι, οἷς

μετὰ δωδεκαετίαν μόλις θὰ χορηγηθῇ ἡ ἐλευθερία. Πᾶς δοῦλος, κατὰ τοὺς τῆς χώρας νόμους, ἐξηκοντούτης γενόμενος καθίσταται ἐλεύθερος· οὐχ ἧττον ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν πλείστων ἐξαρτᾶται ἐνιότε ἐξ ἰδιαιτέρων συμφωνιῶν, δι' ὧν παρατείνεται ἡ δουλεία ἐπὶ μίαν ἔτι τριετίαν· ἀπολύτως ἐλεύθεροι ἐν Βρασιλίᾳ ἀποβαίνουσιν οἱ εἰς τὸ 63ον ἔτος ἀφικόμενοι δοῦλοι.

* * *

Πληθυσμὸς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Εἰς 1.450.000.000 ἀτόμων συμποσοῦται ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς ἀνθρωπίνης οἰκογενείας· τὸ $^1/_5$ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου εἰσὶ λευκοί, τὸ δὲ $^1/_3$ αἰθίοπες· 500 ἑκ. ἀνθρώπων φέρουσι πλήρη ἐνδυμασίαν, 700 ἑκ. εἰσὶν ἡμίγυμνοι καὶ 250 ἑκ. σχεδὸν γυμνοί. Εἰς 500 ἑκ. ἀνέρχονται οἱ εὐμοιροῦντες κατοικιῶν ᾠκοδομημένων συμφώνως ταῖς προόδοις τοῦ πολιτισμοῦ, 700 ἑκ. ἐνδιαιτῶνται ἐν καλύβαις καὶ τρώγλαις γυμναῖς παντὸς σκεύους ἐκ τῶν ἐν χρήσει ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις χώραις, καὶ 250 ἑκ. οὐδεμίαν κέκτηνται, ἀξίαν τοῦ ὀνόματος, κατοικίαν, ἐν ἀγρίᾳ ἔτι ζῶντες καταστάσει.

* * *

Στατιστικὴ ἰατρῶν. Ἡ Ἰταλία μεταξὺ πάντων τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης ἔχει τὸν μείζονα ἀριθμὸν ἰατρῶν συμποσουμένων εἰς 17.568, ἐν Γερμανίᾳ συμποσοῦνται εἰς 16.292· ἡ Γαλλία ἔχει 14.376, ἡ Ἀγγλία 15.091 καὶ ἡ Αὐστρία 11.000 περίπου.

ΝΑΤΑΣΙΑ

(Συνέχεια· ἴδε προηγ. φύλλον.)

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἐπανεῦρον ἐκεῖ ἄλλην τινὰ κυρίαν, ἣν ἐγνώριζον ὀλίγον· καθ' ἣν στιγμὴν ἡ κ. Β . . . ἐξήργετο καὶ διὰ ῥεμβοῦ πως ὀφθαλμοῦ τὴν παρηκολούθουν, παρετήρησα εἰς τὸ ἕτερον τῆς αἰθούσης ἄκρον γυναῖκα, ἥτις μοὶ ἀπήνθυνε μικρὸν χαιρετισμὸν συνοδευόμενον διὰ κινήσεως τοῦ ῥιπιδίου, ὅπερ μεθερμηνευόμενον σημαίνει πρόσκλησιν· ὑπήκουσα αὐτῇ καὶ προσῆλθον, ἵνα καταλάβω τὴν θέσιν ἣν περισυλλέγουσα τὴν ἐσθῆτα της μοὶ ἀφῆκε παρ' αὐτῇ ἡ κ. Διλοὰρ ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου.

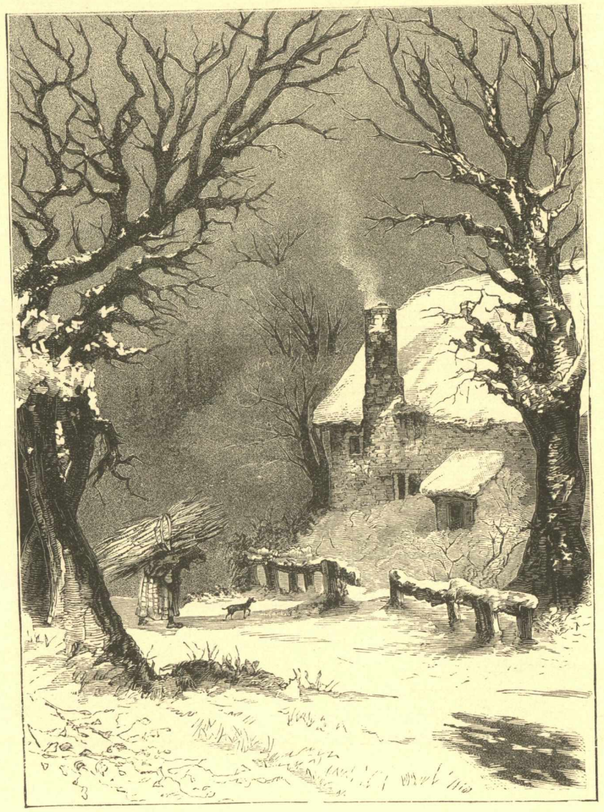

Ἡ κ. Διλοὰρ ἀνήκει εἰς τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν γυναικῶν, ἃς ἀπορεῖ τις ποῦ ἀκριβῶς νὰ κατατάξῃ ἐν τῇ κοινωνικῇ καὶ ἠθικῇ ἱεραρχίᾳ· ἀνήκει εἰς πάσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις, εἰ μὴ εἰς τὴν πραγματικήν, ἔγγαμος ἄλλως τε, μετ' ἀνδρός, ὅστις διάγει βίον πολυδάπανον καὶ βρενθύεται ἐπὶ τῇ κολοσσιαίᾳ του περιουσίᾳ, ἣν ἀπέκτησεν εἰς ἐπιχειρήσεις, εἶχον συναντήσει αὐτὴν δὶς ἢ τρὶς ἐν ξενῶνι ἔν τινι πόλει λουτρῶν καὶ ἐπειδὴ μοὶ ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν ἡ πολυτέλεια, μεθ' ἧς ἑσπέραν τινὰ ἔφερεν ἰδιότροπον περιβολήν, ἠθέλησα νὰ παρουσιασθῶ εἰς αὐτήν· εἶχον ἀπέλθει μετ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ λησμονήσει αὐτὴν ἐξ ὁλοκλήρου· ὑπὸ ἔποψιν φυσικὴν ἡ κ. Διλοὰρ ἦτο ὡραιοτάτη ξανθὴ ἐπιδεικνύουσα, ὁσάκις ἦτο δυνατὸν ὑπὸ τὴν διαφάνειαν τῆς μουσελίνης καὶ ἄνευ ταύτης μάλιστα, βραχίονας καὶ ὤμους, μηδὲν ὑπολειπομένους τῶν ὡραιοτάτων προτύπων. Ἔχει χαλκόχρουν καὶ χρυσίζουσαν τὴν κόμην, φιλάρεσκον δὲ καὶ ἐπιτεταμένην τὴν κόμωσιν· ἀρκούντως ὡραίους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἱκανῶς ἐκφραστικοὺς καὶ ἄνευ τῆς θρασείας τῶν ὀμμάτων ὑπογραφῆς, ἥτις σκιάζει τὸ βλέμμα· παχὺν ἔχει τὸν πώγωνα, μικρὸν τὸ στόμα καὶ τὰ χείλη ῥοδόχροα καὶ ἀνεσταλμένα περὶ τὰ ἄκρα· εὐνόητον ὅτι μὲ τοιαύτην μορφὴν δὲν κατατρίβει τις τὸν χρόνον μελετῶν τοὺς βίους τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας· ἡ κ. Διλοὰρ χορεύει, κωνηγεῖ, ἱππεύει καὶ καταναλίσκει τὸ ἔτος ὁλόκληρον ταξειδεύουσα ἐν συνοδείᾳ τοῦ συζύγου. Μὴ γένοιτο, νὰ κακολογήσω ἀρετήν, ἣν οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ποτὲ ἠσθάνθην ἐπιθυμίαν νὰ θέσω εἰς δοκιμασίαν, πλὴν εἶναι ἀληθές, ὅτι τὸ ἀεικίνητον τοῦτο πλάσμα δὲν ἔχει ἀρκούντως αὐστηρὸν τὸ πρόσχημα. Τί λοιπὸν ἐκ τούτου προκύπτει; αἱ μεγάλαι κυρίαι, μεθ' ὧν ἡ σύμπτωσις τῶν ταξειδίων φέρει αὐτὴν εἰς προσέγγισιν, ἐπωφελούμεναι ἰδιοτροπιῶν τινων ἐν τῇ περιβολῇ αὐτῆς, δὲν διστάζουσι νὰ κρίνωσιν ἄγαν αὐστηρῶς τὴν συμπεριφορὰν αὐτῆς, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ἐπισκιάσαι τὰ προσόντα τῆς θριαμβευτικῆς ταύτης καλλονῆς. Ἠδύνατο τῷ ὄντι, ἂν ἤθελε, νὰ ἐκδικήσῃ ἑαυτὴν ἐπὶ τῇ ὑπεροψίᾳ τῶν κυριῶν τούτων ἀναγκάζουσα τοὺς συζύγους αὐτῶν νὰ προσπέσωσιν εἰς τοὺς πόδας της, ἀλλ' ἀκριβῶς, τὸ ὅτι αἱ πλεῖσται τῶν κακολογιῶν προέρχονται ἐκ μέρους τῶν ἀνδρῶν, μοὶ ἐμπνέει ἀγαθὴν ἰδέαν περὶ τῆς ἠθικῆς ἢ τοὐλάχιστον τῆς πολιτικῆς αὐτῆς.

Ὁ εὐδαίμων σύζυγος τῆς ὡραίας ταύτης γυναικὸς παρίστησι πλῆρες τὸ σύνολον τοῦ γελοίου καὶ τῆς ἰδιαζούσης τοῖς ὀψιπλούτοις ματαιοφροσύνης· ἐγνώρισα τὸ ζεῦγος τοῦτο ἐν Βάδῃ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. Ξανθὸς νεανίας, ὅστις ἐστέναζε τότε διὰ τοὺς ὡραίους ὀφθαλμοὺς τῆς κ. Διλοάρ, εἶχεν ἤδη ἀντικατασταθῆ ὑπὸ σκυθρωποῦ Ἱσπανοῦ, ἑνὸς μαρκησίου Δεσάντα φέροντος, οὐκ οἶδα, καί τινας ἄλλους τίτλους, ὅστις εἶχε τὴν ὄψιν Ὀθέλλου· τὴν κ. Διλοὰρ περιέβαλλε διὰ βλεμμάτων, ἅτινα ἐσήμαινον ὅτι ἐπόθει νὰ τὴν ἀπαγάγῃ εἴς τινα τῆς Καστίλλης πύργον· ἐκείνη τοὐναντίον οὐδέποτε εἶχε ποθήσει τι πλειότερον τῶν φαιδρῶν τοῦ βίου τέρψεων· ἡ ὑπεραισθητικότης τοῦ ἀτυχοῦς λατρευτοῦ της ἤκιστα τὴν ἀνησύχει· εἶναι ἐκ τῶν γυναικῶν ἐκείνων, αἵτινες τηροῦσιν ἀναλλοίωτον τὸ μειδίαμα αὐτῶν διὰ τὸν τελευταῖον θαυμαστήν, καὶ φαίνονται λέγουσαι εἰς τὸν

ἀρχαιότερον: Τί ἀναμιγνύεσαι; Ἀγνοῶ τίνων ἕνεκα λόγων, ὁσάκις ἡ τύχη μὲ φέρει ἐνώπιον τῆς κ. Διλοὰρ φαίνομαι ὅτι κατέχω δι' αὐτὴν τὴν θέσιν τοῦ εὐτυχοῦς τελευταίου. Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἰδίᾳ ὑπῆρξε λίαν πρὸς ἐμὲ φιλόφρων, τοῦθ' ὅπερ ἐμὲ μὲν ὀλίγον συνεκίνησεν, ἔμελλεν ὅμως νὰ ἐξερεθίσῃ φρικτῶς τοῦ μαρκησίου τὰ νεῦρα· μ' ἐκράτησε παρ' ἑαυτῇ δι' ὅλης τῆς ἑσπέρας· λαλοῦσα περὶ πολλῶν καὶ διαφόρων ἀντικειμένων· διαλέγεται δὲ κάλλιστα, καθόσον ἐν ἐλλείψει καλλιεργείας τοῦ πνεύματος κατέχει εἰς τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων τὴν τέχνην τοῦ εὐφυολογεῖν, τοῦ παντοδαπῶς ποικίλλειν τὴν συζήτησιν, ὅπερ ἔμφυτον ὑπάρχει εἰς τὸ πνεῦμα φιλαρέσκου γυναικός.

Εἶχον καταβῆ ἡμέραν τινα εἰς τὸν κῆπον εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁποίου ὑπάρχει σκιὰς ἐστρωμένη διὰ χλοεροῦ τάπητος, ἐν ᾧ διέρχομαι ἐνίοτε τὰς μεσημβρινὰς ὥρας· εἶχον μετ' ἐμοῦ τόμον βιβλίου, ὃν ἐκράτουν ἀνοικτὸν ἐνώπιόν μου ἀλλ' ἥκιστα ἀνεγίνωσκον, καθόσον τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπησχόλει ἡ θέα ἀντικειμένου πολὺ μεῖζον ἔχοντος ἐνδιαφέρον ἐν τῇ ἑτέρᾳ τῆς δενδροστοιχίας ἄκρᾳ. Ἦτο ἡ κυρία Β . . . ἥτις περιπάτει μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς· ἐβάδιζε κατὰ μικρὰ βήματα τὴν κεφαλὴν ἔχουσα ὀλίγῳ κεκλιμένην, κινοῦσα δὲ τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον ὑπὸ τὰς πτυχὰς τῆς ἐσθῆτός της, δύο μικύλλους χαριεστάτους πόδας ὑποδεδημένους διὰ θυσανωτῶν εὐμαρίδων· τὸ παιδίον ἐβάδιζε σκιρτῶν παρ' αὐτῇ, ἀτενίζον μετὰ στοργῆς τῆς μητρὸς τὸ πρόσωπον καὶ διηγούμενον μακρὰν ἱστορίαν ἐν τῇ γλώσσῃ ἐκείνῃ τῶν νηπίων, ἥτις ὁμοιάζει τὸν τρυγμὸν τῶν περιστερῶν· ἁπλῶς τὴν σκηνὴν ταύτην θεώμενός τις ἐμάντευεν, ὅτι τὰ δύο ταῦτα πλάσματα διὰ πλήρους καὶ ἀμοιβαίας ἦσαν συνδεδεμένα στοργῆς· διῆλθον πρὸ ἐμοῦ, χωρὶς νὰ μὲ ἴδωσι καὶ ἔστησαν ὀλίγῳ ἀπώτερον· μεγάλα λειρίων συμπλέγματα ἐσείοντο ἐπὶ τοῦ στελέχους των ὡς ὡραῖα ἀθύρματα ἐπίτηδες ὑπὸ τοῦ καλοῦ θεοῦ ἐκεῖ ἀνηρτημένα, ἵνα θέλγωσι τὰς ὄψεις καὶ τὴν φαντασίαν τοῦ μικροῦ Γεωργίου· ἐθεᾶτο ταῦτα δι' ὄφους ἐμφαίνοντος, ὅτι ἐπεθύμει να κατέλθωσιν ἀφ' ἑαυτῶν ἐκ τῶν κλάδων καὶ τεθῶσι μεταξὺ τῶν μακρῶν του δακτύλων. Ἡ μήτηρ του, ἥτις ἠννόει τὸ βλέμμα τοῦτο, ἔλαβεν αὐτὸν εἰς τοὺς βραχίονας καὶ μικρὸν ὀπισθοχωροῦσα τὸν ἀνήγειρε. Ὁ παῖς τότε παίζων καὶ φυλλολογῶν ἐντὸς τῶν κλάδων ἔσχεν ἔμπνευσιν καλλιτέχνου ἅμα καὶ μαμμοθρέπτου παιδός· ἐτράφη καὶ ἤρατο νὰ ῥαίνῃ δι' ἀνθέων τοὺς πλοκάμους τῆς μητρός. ἐκείνη ἐγέλα καὶ προσφυλάσσετο ἀσπαζομένη ἅμα αὐτόν· ἀλλὰ κατὰ τὴν ὡραιοτέραν στιγμὴν, ἀτύχημά τι ἐπεγένετο· τὸ τρομερὸν παιδίον ἐξετέλει τὴν παιδιὰν ταύτην, μεθ' ὑπερβαλλούσης δραστηριότητος, αἴφνης δὲ αἱ ταινίαι τῆς κόμης τῆς μητρὸς ἐξελύθησαν, ἔπεσον αἱ καρφίδες καὶ τὸ ἐλαφρὸν τῆς κομώσεως οἰκοδόμημα κατέπεσεν ἀφῆσαν νὰ κυλισθῇ κόμη μεταξώδης, ἧς οὐδέποτε ὑπώπτευον τὸ ἀληθὲς μῆκος· πλαγία τοῦ δύοντος ἡλίου ἀκτὶς ἥψατο αὐτῆς ἀκροθιγῶς καὶ μυριάδες ἐξήστραψαν σπινθήρων· αἱ δύο τῆς μητρὸς καὶ τοῦ τέκνου μειδιῶσαι καὶ περιθλιβόμεναι κεφαλαί, ἐφάνησαν ὑπὸ ἀκτινοβολίας περιστεφόμεναι, ὡς ἴσως εἰκόνες ὑπὸ περιλαμποῦς στεφάνης καταυγαζόμεναι. Τοῦτο δὲν διήρκεσε πλέον τοῦ δευτερολέπτου· ἡ κ. Β . . . κατέρυθρος κατέθηκε τὸ παιδίον καὶ ἀνηγέρθη ὡς τετρομαγμένη ἔλαφος· ἔστρεψε περὶ ἑαυτὴν τὰ βλέμματα, ἵνα βεβαιωθῇ ὅτι ἦτο μόνη καὶ ἔσπευσε νὰ ἐπανορθώσῃ τῆς κόμης αὐτῆς τὴν ἀταξίαν· ἐν τούτοις ἡ ἐκ τῆς ἀγνοίας ἀδεξιότης διεφαίνετο εἰς τὰς ἀγόνους προσπαθείας τῶν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ὑψουμένων μικύλλων της χειρῶν· οἱ λίαν βαρεῖς πλόκαμοι διέφευγον τοὺς δακτύλους καὶ κατέπιπτον πᾶσαν στιγμὴν παρασύρομεναι ὑπὸ τοῦ ἰδίου βάρους· ἅπασα ἡ κόμη διεσκορπίζετο, μακροὶ δὲ καὶ ἁπαλοὶ βόστρυχοι εἶχον ἰδιοτρόπως ἐκτυλισθῆ ἐπὶ τοῦ τραχήλου καὶ τοῦ στήθους της· εὐτυχὼς δι' αὐτὴν καὶ δυστυχῶς δι' ἐμέ, οὗ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐνετρύφων εἰς τὴν ζῶσαν ταύτην ποίησιν, ἐπῆλθεν ἡ πεζότης ὑπὸ τὴν μορφὴν θεραπαινίδος, ἥτις ἐπεδιόρθωσεν ἐσπευσμένως, ὅ,τι ἡ τύχη εἶχε τόσῳ ἐπιχαρίτως διαταράξει· ἡ κ. Β . . . εἰσῆλθε μηδαμῶς ὑποπτεύουσα, ὅτι τὸ μικρὸν τοῦτο ἀτύχημά της ἔσχε μάρτυρα. Πλανᾶσαι, ἀγαπητέ μοι φίλε, πλάνην μεγάλην, ἂν ὑποθέσῃς ὅτι ἡ λελυμένη ἐκείνη κόμη, ἀφῆκεν ἐπὶ τῆς φαντασίας μου ἐντυπώσεις ζωηρὰς καὶ ἀμεταλλήτους· πλάσμα ἀπείρως τέλειον ἀλλὰ καὶ ἥκιστα ῥωμαντικὸν εἶναι ἡ νέα μου γείτων· εἶναι γυνὴ σοβαρά, ἄγαν ἐπιφυλακτικὴ καὶ ἀπρόσιτος, τόσῳ μάλιστα ἀπρόσιτος ὥστε ἵνα τύχω καλῆς παρ' αὐτῇ ὑποδοχῆς ἐδέησε νὰ ἐπιδαψιλεύσω μυρίας θωπείας εἰς τὸν μικρὸν Γεώργιον· ἡ μητρικὴ καρδία δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνιστῇ· μετά τινας μικροὺς ἐνδοιασμοὺς ἐκ μέρους αὐτῆς αἱ σχέσεις ἡμῶν ἀπεκατεστάθησαν ἐν ἀγαθῇ καὶ ἡμέρῳ φιλίᾳ.

Τὴν νέαν μου φίλην βλέπω πάντοτε ἅπαξ τῆς ἡμέρας ὁπόταν πρὸς ἑσπέραν καταβαίνῃ, ἵνα περιδιαβάσῃ ἐπὶ μίαν ἢ δύο ὥρας ἐν τῇ ἐξ ἀκακιῶν δενδροστοιχίᾳ, τῇ παρὰ τὴν ὄχθην τῆς λίμνης· στηρίζεται ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ στρατηγοῦ· βαδίζω παρ' αὐτῇ ἐκ τῆς ἑτέρας πλευρᾶς καὶ συνάπτομεν τότε ἥσυχον καὶ σοβαρὸν διάλογον περὶ τῶν διαφόρων καὶ τῶν μᾶλλον ἔτι ἀδιαφόρων τοῦ κόσμου ἀντικειμένων.

Παρετήρησα, ὅτι αἱ τοῦ ἡλίου δύσεις παρὰ τὴν ὄχθην τῆς λίμνης μὲ τοὺς περιφλεγεῖς ὁρίζοντας, τὴν διαφανῆ ὀμίχλην, αἱ ῥοδόχροι ἐκεῖναι ἀνταναklάσεις, αἱ τὰ πάντα καὶ αὐτὸ ἔτι τῆς παρθένου τὸ πρόσωπον φωτίζουσαι, ἧς τὴν ἐσθῆτα ἐπιψαύουσιν, εἰσὶν ἥκιστα εἰς τὸ πνεῦμα εὐνοῖαι· πάντων τούτων ἐκνευριστικὴ καὶ δηλητηριώδης εἶναι ἡ ἐν τῷ πνεύματι ἐπήρρεια· ἐν τῇ ἀνταναklάσει τοῦ κοιμωμένου ὕδατος ἐν τῇ ἀορίστῳ τῆς δρόσου καὶ τῶν ἀνθέων ὀσμῇ, ἥτις τῆς νυκτὸς ἐπελθούσης διαχέεται, ὑπάρχει τι, ὅπερ ἀπονάρκοῖ μὲν τῆς ἐνεργείας τὰς δυνάμεις προδιατίθησι δὲ εἰς τὴν νωθρότητα ἐκείνην τῆς ψυχῆς, ἣν ρεμβασμὸν ἀποκαλοῦσι· βδελύσσομαι τὴν λέξιν καὶ πλέον ἔτι τὸ πρᾶγμα· ἀγνοῶ ὁποία ἀνούσιος καὶ ἀνεξήγητος διεισδύει εἰς τὰς φλέβας μακαριότης· ἀντὶ νὰ παραγάγῃ ἰδέας ὁ ἐγκέφαλος ἀρκεῖται ἐν τῇ διὰ τῶν αἰσθήσεων ἀπολαύσει· λούεταί τις ἐντὸς τόσῳ αἰθερίας ἀτμοσφαίρας ὥστε αἱ παραδοξότεραι μωρίαι φαίνονται αἴφνης φυσικώταται. Εὐτυχῶς ἡ σύντροφός μου, εἶναι ἡ συνετωτάτη τοῦ κόσμου γυνή· ὑπὸ τὴν φυσικὴν ὄψιν καὶ ὑπὸ τὴν ἠθικὴν ἔποψιν οὐδὲν ἐν αὐτῇ προσκρούει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἢ τὸ πνεῦμα· ἡ ὀλίγῳ σοβαρὰ φωνή της, εὐκρινὴς καὶ ἡδεῖα τὴν ἀπήχησιν, θέλγει τὸν ἀκούοντα ὡς ἐναρμονιωτάτη μουσική. ἥρεμοι καὶ διαυγεῖς εἰσὶν αἱ σκέψεις αὐτῆς ὡς τοῦ προσώπου της ἡ χροιά· μέτριος ὁ ἐνθουσιασμὸς καὶ οὐδὲ σκιὰ ἐρωτοτροπίας· οὐδ' ἡ ἐλαχίστη γνῶσις τῆς τέχνης ἐκείνης τοῦ ἀγωρτεύειν διὰ τῶν λέξεων καὶ τῶν ἰδεῶν, ἥτις τόσῳ ἀκαταλλήλως εὐφυΐα ἐπονομάζεται· δύναταί τις νὰ εὕρῃ τελειότερον τούτου ἰδεῶδες τῆς γυναικός; πρόσθες εἰς ταῦτα ὅλον τὸ θέλγητρον ἐξαισίας φύσεως ἑαυτὴν ἀγνοούσης. Γενικῶς εἰπεῖν, μικρὸν ἀναλύει τὰ περὶ αὐτὴν καὶ ἰδίᾳ ἑαυτὴν οὐδέποτε· ἐπὶ πάντων τῶν περιστοιχούντων αὐτὴν ῥίπτει ἥρεμον καὶ διαυγὲς βλέμμα, ὅπερ δὲν εἰσχωρεῖ οὐδὲ θέλει νὰ εἰσδύσῃ πέραν τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν· οὐδ' αὐταὶ αἱ συμπάθειαι αὐτῆς εἰσὶν ἀπόρροιαι σκέψεως· βαίνουσιν εὐθὺ πρὸς τὸν σκοπόν, πρὶν ἢ καθ' ὁδὸν ἐξατμισθῶσι· ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐν τῷ κόσμῳ ἀγαπᾷ τὸ τέκνον της· ἀγαπᾷ ὡσαύτως τὸν ἥκιστα ἀξιέραστον τοῦτον ἄνθρωπον, ὅστις καλεῖται στρατηγὸς Β . . . ὁ μόνος ἀλλὰ καὶ πανίσχυρος δι' αὐτὴν τίτλος του, εἶναι ὑπολαμβάνω, ἡ ἰδιότης αὐτοῦ ὡς συζύγου· διότι ἄλλως εἶναι ὁ ἀσημότατος τῶν ἀνθρώπων. Τίς οἶδε; Βρίθει ἴσως ἀρετῶν οἰκογενειακῶν· νομίζω ὅτι εἶναι κάλλιστος πατήρ. Μετὰ τὰς δύο ἢ τρεῖς πρώτας στροφὰς ὁ κ. Β . . . μᾶς ἐγκαταλείπει συνήθως, ἵνα καπνίσῃ, πλείστας δ' ἔχει ἐν τῷ συνεντευκτηρίῳ γνωριμίας· ἕτερον καὶ τοῦτο τοῦ στρατηγοῦ προσόν· εἶναι κοινωνικώτατος. Τὸ ὕψος τοῦ ἡμετέρου διαλόγου οὐδὲ τὸ παράπαν ἐκ τῆς ἀποχωρήσεώς του μεταβάλλεται· εἶναι ἡ πρώτη γυνή, ἣν ἀπαντῶ, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἡ ἀπουσία ἢ ἡ παρουσία τοῦ συζύγου ἥκιστα καθίσταται ἐπαισθητή· καὶ αὐταὶ τῶν γυναικῶν αἱ αὐστηρότεραι δεικνύουσι ἐν τῇ κατ' ἰδίαν συνεντεύξει, τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς συστολῆς, ἣν ἐγὼ καλῶ ὀπισθοβουλίαν. Εἴτε δυσπιστίαν. εἴτε ἀμηχανίαν ἤθελέ τις ὀνομάσει τοῦτο, τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀληθές, καὶ εὐήθης ἐν γένει θεωρεῖται ὁ μὴ τούτου ἐπωφελούμενος· περιπλέον δὲ αὐτὴ καὶ μόνη ἡ ἄμυνα ἐπιτρέπει τὴν ἀπόπειραν· ἀλλὰ φαντάσθητι γυναῖκα, ἥτις οὐδαμῶς φροντίζει περὶ ἀμύνης, διότι οὐδὲ

τῇ ἐπέρχεται κατὰ διάνοιαν ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ τὴν προσβάλωσι, ποῦ ἀπομένει τότε ἡ περίφημός σου τόλμη; Ἡ κ. Β . . . διὰ τοῦ ἀξιοπρεποῦς καὶ ὑπερήφανου ἤθους, ὅπερ τόσῳ καλῶς ἁρμόζει εἰς τὴν νεαράν της μορφήν, δὲν φαίνεται ὑποπτεύουσα, ὅτι ἀνὴρ μόνος μετ' αὐτῆς, δύναται νὰ τῇ ὁμιλῇ ἄλλως ἢ ὡς θὰ ἔπραττε τοῦτο ἐπὶ παρουσίᾳ πολλῶν ἄλλων. Ἡ λεπτομέρεια αὕτη μ' ἐξέπληξεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἡμέραν τινα ἅμα γελῶν — Εἶμαι βέβαιος, τῇ εἶπον, ὅτι οὐδείς ποτε ἔσχε τὸ θάρρος νὰ κάμῃ ὑμῖν ἐρωτικὴν ἐξομολόγησιν κἄπως σπουδαίαν. — Ἐξομολόγησιν; Προσήλωσεν ἐπ' ἐμὲ τὸ λαμπρὸν καὶ ἄδολον βλέμμα της, ἐν ᾧ ἔκπληξις ἀπεικονίζετο μεγάλη. — Βεβαίως ὄχι. Διατὶ θέλετε νὰ μοὶ γείνῃ τοιαύτη; τὴν στιγμὴν ἐκείνην μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἔβλεπον ὁλόκληρον αὐτῆς τὴν ψυχὴν ὡς ἐν ἀνοικτῷ βιβλίῳ· οὐδὲν ὄνομα, οὐδεμία ἐν τῇ συνειδήσει αὐτῆς ἀνάμνησις· ἡ καρδία της ἦν ἁγνὴ καὶ διαυγὴς ὡς τὸ ψυχρὸν τῆς πηγῆς ὕδωρ τὸ ἐκ τοῦ βράχου ἀναβλύζον· ὑπεκλινάμην ἐδαφιαίως ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας μου, ἐνώπιον τῆς ἀπαραμίλλου ταύτης ἁγνότητος.

Ἐν ᾧ βαδίζομεν καὶ διαλεγόμεθα οὕτως, ὁ στρατηγὸς ἐπανέρχεται. Μακρόθεν μ' ἐπερωτᾷ περὶ τῆς συγκριτικῆς τελειότητος τῶν τῆς τελευταίας ἐφευρέσεως πυροβόλων· τῷ ἀπαντῶ ὅτι ἐπὶ ἀντικειμένων τούτων τῆς ἁρμοδιότητός του δὲν ἔχω ὁριστικὴν γνώμην· ἐξάγει τότε μολυβδοκόνδυλον καὶ χάρτην καὶ ἄρχεται λεπτολόγως περιγράφων τὰς ἀρετὰς τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ συστήματος. Ἡ κ. Β . . . λαμβάνει αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βραχίονος καὶ διευθύνονται βραδέως πρὸς τὸ οἴκημά των· ἡ κ. Β . . . μέλλει νὰ ἐπιστατήσῃ εἰς τὴν κατάκλισιν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς. Ἐπανευρίσκω τὸν στρατηγὸν ἐν τῷ ἀναγνωστηρίῳ, ἔνθα παίζομεν Ὀοῦστ, ἄλλοτε δὲ συναντῶ τὴν κ. Διλοὰρ καὶ τότε καταρίβω τὴν ἑσπέραν καθήμενος ἐπὶ ὥρας τινας παρὰ τὴν ἕδραν της καὶ εἰσπνέων τὴν λεπτὴν τῶν ἀρωμάτων ὀσμήν, ἣν διαχέει τὸ ῥιπίδιόν της.

Παράδοξος γυνὴ ἡ κυρία Διλοὰρ· χωρὶς διόλου νὰ συνοφρυωθῇ σᾶς λέγει τὰ μᾶλλον ἀπροσδόκητα πράγματα καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐπιτηδεύσεως· ἀλλὰ τὸν ἰσπανὸν μαρκήσιον οἱ τρόποι οὗτοι καθιστῶσι μανιώδη καὶ ἀπειληπτικὸν, καὶ οὐχὶ ἀδίκως· ἐν τούτοις ὁ μαρκήσιος οὗτος πράττει τι, ὅπερ δὲν θὰ μοὶ συνέβαινεν, ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν του· μὲ ἀποστρέφεται· ὅσον δίδοται εὐγενῶς, εἶναι ἀληθές, ἀλλ' ὁπωσδήποτε μὲ ἀποστρέφεται· καὶ ὅμως καὶ ἑκατοντάκις ὡραιοτέρα ἂν ἦτο ἡ κ. Διλοὰρ καὶ ἐπολλαπλασίαζε μυριάκις τὰς πρὸς ἐμὲ ἐρωτοτροπίας της, δὲν θὰ διενοούμην νὰ ἐγγίσω οὐδὲ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου της.

Προχθὲς ἡ κ. Διλοὰρ ἔσχε τὴν παράδοξον ἰδέαν νὰ συνάψῃ γνωριμίαν μετὰ τῆς κ. Β . . . Βεβαίως τὴν περιέργειαν αὐτῆς διήγειρε τὸ διακεκριμένον ἦθος, ἴσως δὲ καὶ ἡ ὑπερβάλλουσα εὐκοσμία τῆς νεαρᾶς γυναικός, ἥτις ἐν ξενῶνι διάγει βίον τόσῳ μονήρη καὶ περιεσταλμένον· διὰ τὴν λεπτὴν ταύτην ὑπόθεσιν ἡ κ. Διλοὰρ ἐξέλεξεν ἐμὲ ὡς βοηθόν· ἐν τούτοις ὑποπτεύουσα τὸ ἀκατάλληλον τῆς ἐπιθυμίας της, δὲν ἠθέλησε νὰ μοὶ ἀνακοινώσῃ ταύτην ἡ ἰδία, ἀλλ' ἔπραξε τοῦτο διὰ τοῦ ἑαυτῆς συζύγου. — Κύριε κόμη, εἶπεν ὁ κ. Διλοὰρ πλησιάζων με, σεῖς μόνος γνωρίζετε τὴν ρωσσίδα ταύτην κυρίαν· θὰ ἦτο ἄραγε ὑμῖν δυνατὸν νὰ μὲ παρουσιάσητε πρὸς αὐτήν; — Ποίαν ρωσσίδα, ἀγαπητέ μοι κύριε; γνωρίζω πολλὰς ρωσσίδας. — Ὠνόμασε τὴν κ. Β . . ., τῷ ἀπήντησα ὅτι δὲν ἤμην ἁρμόδιος νὰ τῇ παρουσιάσω οὐδένα. — Ἐν τούτοις, ἂν ἠθέλετε . . . προσεῖπεν ἐπιμένων. — Ἐπεθύμουν πολὺ νὰ σᾶς ὑποχρεώσω, κύριε Διλοὰρ ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐξαρτᾶται τῇ ἀληθείᾳ ἀπ ἐμοῦ — καὶ ἐπειδὴ ἡ ὄψις του περιεβλήθη τὴν ἔκφρασιν ἀνθρώπου, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ὁποίου κατεκένωσαν κάδον ψυχροῦ ὕδατος, — Χωρὶς νὰ φανῶ ἀδιάκριτος, κύριε Διλοάρ, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ἐρωτήσω τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἐπιδεικνύετε τόσην φροντίδα εἰς τὸ νὰ συνάψητε σχέσεις μετὰ γυναικὸς, ἥτις κατὰ πάντα τὰ φαινόμενα ἐπιθυμεῖ νὰ ζῇ μονήρης; Ἡ κ. Β . . . ἀποφεύγει τὰς σχέσεις, ἀντὶ νὰ ἐπιδιώκῃ αὐτάς· θὰ παρετηρήσατε βεβαίως τοῦτο. — Τοῦτο καὶ ἐγὼ ἀκριβῶς ἔλεγον, ἐπανέλαβεν μετ' ἐμπιστευτικοῦ ὕφους· ἀλλ' ἡ κ. Διλοὰρ εὑρίσκει τὴν κυρίαν ταύτην χαριεστάτην· ἐσκέφθη ὅτι γνωριζόμενος ἐγὼ μετ' αὐτῆς, θὰ ἠδυνάμην τότε νὰ τὴν παρουσιάσω. — Ἀ! ἐννοῶ· κάλλιστος καὶ εὐφυὴς εἶναι ὁ συνδυασμὸς οὗτος. Δυστυχῶς, ἀγαπητέ μοι κύριε, δὲν δύναμαι νὰ σᾶς φανῶ χρήσιμος, μ' ὅλην τὴν εὐχαρίστησιν, ἣν τοῦτο ἤθελε μοὶ προξενήσει· πιστεύσατε ὅτι λυποῦμαι πολύ. — Τὸν ἀφῆκα ἐννεόν· ἂν ἠδύναμην νὰ προΐδω ὅ,τι ἤθελε συμβῆ, θ' ἀπετόλμων ὑπὸ τὸ πρόσχημα γενικῶν σκέψεων, συμβουλάς τινας ἐκφραστικωτέρας, ἀλλ' ἐσκέφθην ὅτι ἡ ἄρνησις μόνη ἦν ἀρκοῦσα εἰδοποίησις, ἀκόμη καὶ διὰ τὸν κ. Διλοάρ· ἠπατώμην ὅμως. Τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας εὑρισκόμενος μετὰ τῆς κ. Β . . . εἶδον προσερχόμενον τὸν στρατηγὸν καὶ τὸν κ. Διλοὰρ ὑπ' αὐτοῦ ῥυμουλκούμενον· ὁ δυστυχὴς οὗτος καλῶς ἐμπνευσθεὶς ὑπὸ τῆς εὐηθείας του, εὗρεν ὅτι προτιμότερον ἦτο ν' ἀπευθυνθῇ εἰς τὸν θεὸν ἢ εἰς τοὺς ἁγίους του· ἐδήλωσεν ἁπλούστατα τὴν ἐπιθυμίαν του τῷ στρατηγῷ, ὅστις ἐν τῇ κουφονοίᾳ του οὐδὲν εὗρε τὸ ἀπρεπὲς εἰς τὸ ν' ἀποδεχθῇ αὐτήν· ἐπλησίασεν εἰς τὸ θρανίον, ἐν ᾧ ἡ κ. Β . . . ἐκάθητο· ἐν ᾧ δὲ κατηρώμην τὴν ἀπρονοησίαν μου, μόλις κατέστελλον τὸν γέλωτα, καθόσον ἡ ἐντιμότης του προσέλαβεν ὄψιν ὄντως γελοίαν, ὁπότε διαγράψας τὴν θαυμασιωτάτην ὑπόκλισιν, διέμεινεν ἄλαλος καὶ ἐκστατικὸς ὑπὸ τὸ βλέμμα τῆς κ. Β . . . — Ἔχει καλῶς ἐσκέφθην· ἡ χαρὰ ἐδέσμευσε τὴν γλῶσσάν του· ἡ σιγὴ δὲν θὰ τὸν ζημιώσῃ βεβαίως· — ἠπατώμην· ἡ ἐν τῇ συμπεριφορᾷ τῆς κ. Β . . . ἐνυπάρχουσα ὑπερηφανείας σκιά, διέλαθε τὴν ἀμβλεῖαν τοῦ κ. Διλοὰρ αἴσθησιν ἴσως ἐξελάμβανεν ὡς δειλίαν τὴν σιγὴν αὐτῆς. Συνῆλθε τάχιστα ἐκ τῆς στιγμαίας αὐτοῦ ταραχῆς καὶ ἰδοὺ αἴφνης ὁ φίλος μας καθέζεται ἐν ἀνέσει καὶ ἀναλαβὼν τὴν συνήθη ἐλευθεροστομίαν ἄρχεται διηγούμενος, ἀγνοῶ ποῖον περιστατικόν, οὗ τὰς σκανδαλώδεις λεπτομερείας ἀνέγραφεν ἐπιχώριός τις ἐφημερίς· εὔκολον εἶναι νὰ φαντασθῇ τις τὴν θέσιν τῆς κ. Β . . . πρὸ τῆς ἐπιτυχοῦς τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐκλογῆς· μικρὸν ἐρυθριάσασα προσέβλεψε τὸν σύζυγόν της, ὅστις εὑρίσκων ἐξαίρετον τὴν ἀστειότητα ἐκάγχαζε θορυβωδῶς· ἄπελπις προσήλωσεν ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀφθαλμούς, οἵτινες ἐφαίνοντο λέγοντες — Σεῖς τοὐλάχιστον, δὲν θὰ μὲ ἀπαλλάξητε τῆς ἀνιαρᾶς ταύτης θέσεως; — Τὴν ἀπήλλαξα· ὀφείλω, χάριν τῆς ἀληθείας νὰ προσθέσω, ὅτι ὁ κ. Διλοὰρ ἐφάνη εὐπειθὴς καὶ ἄνευ πολλοῦ κόπου ἐπανήγαγον αὐτὸν εἰς ὁδὸν ἧττον ῥυψοκίνδυνον.

Τὴν ἐπιοῦσαν συνήντησα τὴν κ. Β . . . — Ὀφείλω νὰ σᾶς ἐκφράσω τὰς εὐχαριστίας μου κύριε, μοὶ εἶπεν· μεγάλην μοὶ παρέσχετε ὑπηρεσίαν· ἴσως ἐφάνην χθὲς ὑμῖν λίαν ἀδεξία· θὰ σᾶς ὁμολογήσω ὅτι εἰμὶ δειλὴ μέχρι τοῦ γελοίου.

— Ἀδύνατον ἦν νὰ ὑποθέσῃ τις τοιοῦτό τι. Σᾶς βεβαιῶ, κυρία, ὅτι εἴχετε τοὐναντίον ἦθος λίαν ἐπιβάλλον. — Ἐμειδίασε. — Μὲ χλευάζετε καὶ δικαίως· θὰ ὡμοίαζον ἴσως πρὸς κόρην μαθητεύουσαν· μ' ἐκπλήττει ὅμως τὸ ἑξῆς . . . πῶς συμβαίνει, ὥστε ἄνθρωποι τοιοῦτοι νὰ δύνανται νὰ ἐμπνεύσθεις δειλίαν, ἐν ᾧ . . . προσεπάθει ν' ἀποτελειώσῃ τὴν φράσιν καὶ ἐδίσταζε διαβλέπουσα τὴν ἀκριβῆ τῆς σκέψεώς της ἔννοιαν.

Θέλετε νὰ συμπληρώσω τὴν φράσιν σας; ἐνῶ ἄλλοι οὐχὶ ὅμοιοι τῷ κ. Διλοάρ, καταλαμβάνονται αὐτοὶ οὗτοι ὑπὸ δειλίας. Δὲν ἔχει οὕτως.

Ὅταν ἐρυθριᾷ νομίζει τις ὅτι νέφος ῥοδόχρουν διέρχεται διὰ τῆς μορφῆς αὐτῆς.

— Τῇ ἀληθείᾳ, ἁπλουστάτη εἶναι ἡ ἐξήγησις, κυρία. Φαντάσθητε τὸν Δημοσθένη ἠναγκασμένον ν' ἀγορεύσῃ πρὸς τοὺς Σκύθας· θὰ ἔχανε βεβαίως τῆς εὐγλωττίας τὸν οἶστρον, ἴσως δὲ καὶ τὸν λογισμόν· Εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἀπογοητεύσῃ τὸν ἄνθρωπον ἡ ἐνδόμυχος τῆς καταστάσεως συναίσθησις; ἡ δὲ λεπτὴ τῆς γυναικὸς ὑπεροχή, ἵνα τολμήσῃ νὰ ἐπιβληθῇ, δεῖται πρὸ παντὸς τῆς πεποιθήσεως ὅτι κατανοεῖται.

— Ἐζήτησα ν' ἀποφύγω τὴν βροχὴν καὶ ἐρρίφθην εἰς τὸν ποταμόν, μοὶ ἀπήντησε· δὲν ἠθέλησα νὰ φανῶ ἀδεξία, ἀλλὰ κινδυνεύω νὰ φανῶ τι χεῖρον· ὅτι προκαλῶ κολακείας.

Ἐν συμπεράσματι ἄκουσον ὅ,τι θὰ σοὶ εἴπω· ἔρως πρὸς τὴν γυναῖκα ταύτην δὲν θερμαίνει τὰ στήθη μου· ἀλλὰ νὰ αἰσθανθῶ τι τοιοῦτον, ἦν ἄρα δυνατόν; Ὅταν τὸ ζήτημα τοῦτο προτίθημι εἰς ἐμαυτόν, αἱ σκέψεις μου μὲ φέρουσιν εἰς τὸ παρελθόν, εἰς τὴν ἀνθηράν μου νεότητα· μελάγχρους εἶναι ἡ κόμη μου, τὸ βῆμα μου ἐλαστικόν, ἡ δὲ χρονολογία μὲ βεβαιοῖ ὅτι εὑρίσκομαι ἐν ἡλικίᾳ, καθ' ἣν νέος τις ἀποκαλεῖται· ἀλλ' ἔνδοθεν αἰσθάνομαι ἐμαυτὸν πολιὸν ὡς τὸν Μαθουσάλαν. Ἐκεῖ, ὑπὸ τὰ ὄμματά μου, ἐγγύτατα, ζῇ καὶ κινῆται τὸ ἰδεῶδες πλάσμα, ὅπερ εἰκοσαέτης ὠνειροπόλησα· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ δὲν τὸ ἀνεγνώρισαν παραχρῆμα, ἡ δὲ καρδία μου οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον συνεκινήθη. Ἐπέπρωτο νὰ μελετήσω καὶ λεπτομερῶς ν' ἀναλύσω κατὰ μέρος, οὕτως εἰπεῖν, τὴν πραγματικότητα καὶ ἐμοί· θαυμάζω αὐτὴν ὡς ἀγλαόν ἀριστοτέχνημα ἀλλὰ νὰ τὴν ἀγαπήσω μοὶ εἶναι ἀδύνατον.

Ὄχι, δὲν τὴν ἀγαπῶ, καὶ ὅμως ὅταν συναντῶ τὰ βλέμματά της, βλέπω δι' αὐτῶν διερχομένας ἀνταυγείας, ἃς δὲν ἔχω λέξεις νὰ ὀνομάσω καὶ αἵτινες μὲ συγκινοῦσιν ὡς τὸ γόητρον ἀμυδροῦ ὀνειροπολήματος. Τί ἄραγε ἐνυπάρχει εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς ταύτης, ἣν νομίζω, ὅτι τόσῳ καλῶς γινώσκω καὶ ἧς δὲν διακρίνω ἴσως ἢ μόνην τὴν ἐπιφάνειαν; μήτοι ὑπὸ τὴν κατ' ἐπίφασιν ταύτην ἠρεμίαν ὑποτύφει ἡ ζῶσα φλὸξ καρδίας, ἥτις θ' ἀφυπνισθῇ ἡμέραν τινα; Εἶναι τόσῳ ἰσχυρά, ἢ τοσούτῳ ἀσθενής, ὥστε νὰ διανύσῃ τὴν ζωὴν χωρὶς νὰ λάβῃ πεῖραν τοῦ πάθους; Οὐδέποτε ἴσως θὰ γνωρίσω τοῦτο ἐγώ, ὅστις προτίθημι εἰς ἐμαυτὸν τὸ φοβερὸν τοῦτο

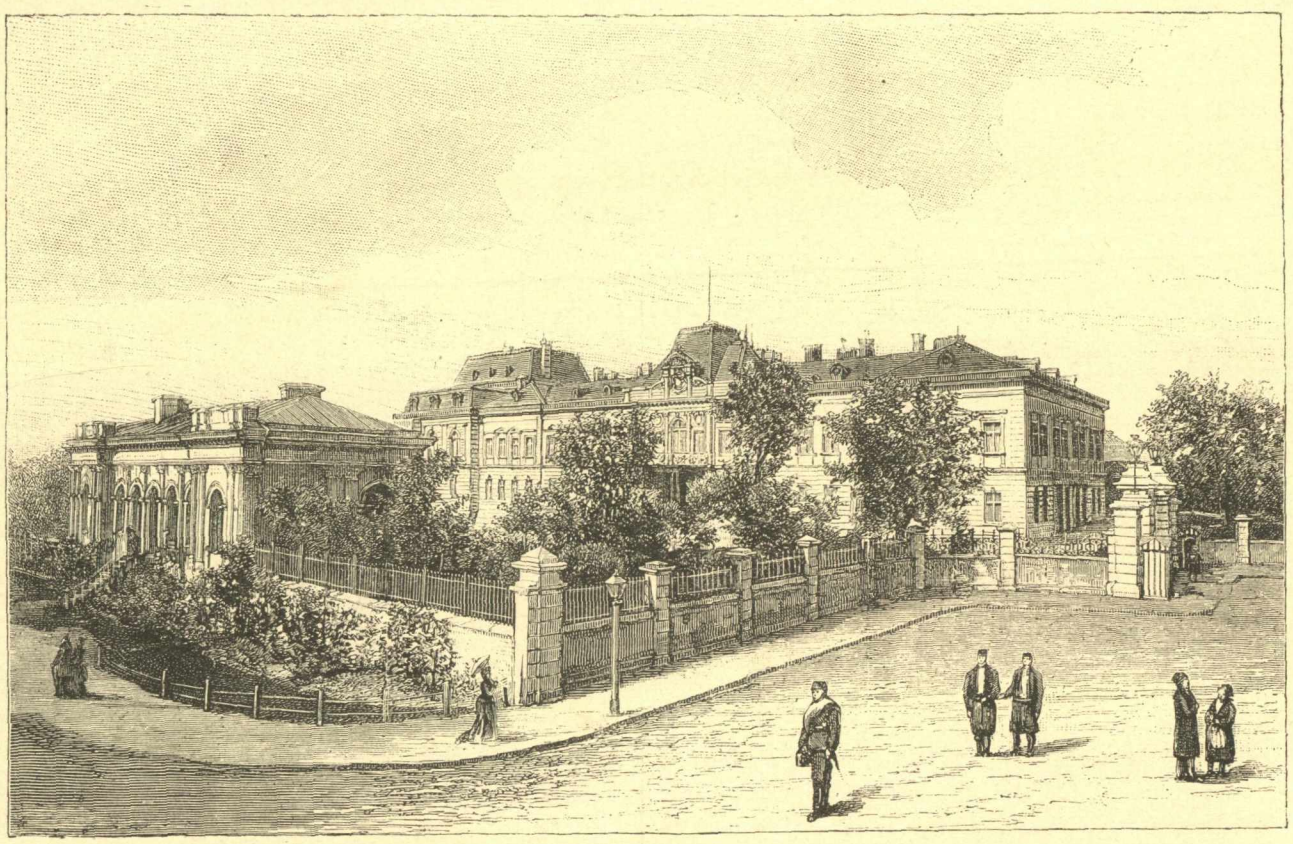

ΤΑ ΕΝ ΣΟΦΙΑ: ΑΝΑΚΤΟΡΑ ΤΟΥ ΗΓΕΜΟΝΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ.

παραβάλλω ταύτην πρὸς τὸ ποιητικὸν ἴνδαλμα, ὅπερ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἔφερον ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ἵνα ἀναγνωρίσω αὐτὸ ἐπὶ τέλους, ζῶν. Ὤ! διατὶ τότε δὲν μοὶ ἐπεφάνη, ὅτε μεθυσκόμενος ὑπὸ τῶν πρώτων τῆς ζωῆς ὁρμῶν, αἵτινες ἀνήρχοντο εἰς τὴν κεφαλήν μου ὡς καρηβαρίτης οἶνος, ἐκάλουν τὴν ψυχὴν τῆς εἰκόνος ἐκείνης, τὴν προηγηθανόμην καὶ τὰς χεῖρας ἔτεινον εἰς τὸ κενόν; Ἡ μέθη παρῆλθεν ἤδη· ἐσωφρονίσθην ὡς ἄνθρωπος, εἰς ὃν ἀπεδείχθη, ὅτι ἐπεζήτει τὴν εἰς τὴν σελήνην ἄγουσαν· ἀπήντησα ζῶσαν τὴν γυναῖκα, ἣν ἡ φαντασία μου εἶχε πλάσει δι' ἐμὲ μόνον καὶ διαμορφώσει ἐκ τῆς ἀγνοτάτης τῶν σκέψεών μου οὐσίας, καὶ οὐδὲν ἐσκίρτησεν ἐν περὶ αὐτῆς πρόβλημα. Προτίθεμαι ν' ἀπέλθω μετά τινας ἡμέρας· ἂν παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἤθελον καταληφθῇ ὑπὸ ἀνίας μείζονος ἢ τὸ σύνηθες, τὸ σχέδιόν μου εἶναι ἐκ τῶν προτέρων διαγεγραμμένον. Πρωΐαν τινα θὰ μὲ ἴδῃς νὰ ἐμφανισθῶ ἐνώπιόν σου, ἐν Ἰαπωνίᾳ· ἡ ἐνταῦθα ἀνία δὲν εἶναι διάφορος τῆς ἐκεῖ τῇ ἀληθείᾳ, θὰ ἔχω δὲ ἐκεῖ τοὐλάχιστον τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ ὅτι θὰ παραδοθῶ εἰς τὴν ἐπήρρειαν τῶν παραινέσεών σου· θὰ κατατρίβωμεν εἰς τὴν θήραν τὰς ὥρας τῆς σχολῆς ἡμῶν. Τῷ ὄντι, μοὶ ἀρέσκει τοῦτο. Ὑγίαινε, φίλε.

(Ἀκολουθεῖ.)

Υπεύθυνος Συντάκτης· Λουδοβίκος Βέρνερ. Διευθυντὴς καὶ ἐκδότης· Κ. Γ. Κωνσταντινίδης. Τύποις· Φρειδερίκου Γιάσπερ.